

CARTEA COPILULUI

AL. IACOBESCU

DRACUL PĂCĂLIT

18

CUGETAREA — GEORGESCU DELAFRAS

AL. IACOBESCU

DRACUL PĂCĂLIT

POVEȘTI

CUGETAREA - GEORGESCU DELAFRAS
BUCUREȘTI, IV - STR. POPA NAN, 21

Cuprins

DRACUL PĂCĂLIT.....	4
GUGUȘTUC, VÂNZĂTORUL DE ACE.....	10
TOT VULPEA MAI ȘIREATĂ.....	16
BĂȚUL FERMECAT.....	23
COȚOFANA.....	28
CEI MAI BUNI PRIETENI.....	33
RĂZBUNAREA ȚÂNȚARULUI.....	43
COPILUL FĂRĂ INIMĂ.....	48
JOIANA.....	53
AJUTĂ-ȚI APROAPELE!.....	59
MOȘ VULPOI.....	65
GAIȚA.....	69
BOIER SALCÂM.....	74
INIMĂ DE PIATRĂ.....	80

DRACUL PĂCĂLIT

A fost un om care, după ce robotea, cât e ziua de mare, fără niciun rost prin ogradă, își lua bățul de după ușă și pornea la cârciumă ca să stea de vorbă cu cei ce, ca și dânsul, n-aveau nicio treabă.

Într-o zi, după ce pierdu o mulțime de vreme hoinărind prin sat și aruncând cu bățul după câinii ce-l fugăreau lătrând, se îndreptă spre casă, simțind că-l cam luase cu foame. Dar, cum intră pe poartă, nevasta lui, care era o femeie harnică și pricepută, dar căreia nu-i mai tăcea gura și-l ocăra din te miri ce, îl și luă-n pene, înfuriată.

— Bine că ți-ai adus aminte să mai vii și tu odată acasă, bărbate. Dacă te-a adus foamea, apoi așază-te la umbră și mai cască. De-abia acum am pus oala la foc, căci nu-mi mai văd capul de-atâtea treburi. Ba să dau de mâncare la vite, ba să închid porcii în cocină, ba să văd caprele care sar pârleazul în grădină. Ce te-ai face tu dacă n-aș fi eu? În clipa când ai rămâne singur, nu știu dacă nu ți-ai lua dăsa pe umăr și te-ai duce-n lume să nu mai faci umbră pământului degeaba.

— Ia nu te mai supăra, nevastă, răspunse cu bunătate omul. Dacă n-ai pregătit încă nimic de-ale mâncării, nici soarele n-a coborât în scapăt. Până una-alta, mai am ce să fac pe lângă casă.

— Ce vrei să faci?

— Apoi mă duc să mai prășesc la varză, căci după ploaia care a ținut trei zile, s-a înmuiat pământul și vreau să-l mai strâng pe lângă rădăcină.

Se întâmplase însă ca ziua aceea să fie într-o duminică. Auzindu-l, nevasta se înfurie și mai tare:

— Cum, să te-apuci de prășit astăzi duminică? Ba mai

pune-ți pofta-n cui, sărmane. Cine lucrează duminica face păcat de moarte. Și-apoi, nici nu e timp acum de așa ceva.

— Eu știu una și bună, că m-apuc să prășesc la varză, răspunse cu îndărătnicie omul. Ce dacă e duminică? Duminica nu mâncăm?

— Foarte bine. Așa faci tu totdeauna. Când ți se năzare, nu-ți mai scoate nimeni prostia din cap. Ai auzit ce spune preotul la sfânta liturghie, că omul e dator să lucreze toată săptămâna, iar duminica să se odihnească.

— Nu e mare păcat, zise iarăși omul, dacă prășesc în zi de sărbătoare un răzor de varză de câteva palme.

Acestea zicând, își luă uneltele și porni la câmp. Săpă ce săpă și, când s-ajungă la capătul răzorului, numai ce vede că se smulge din pământ o șuviță de fum cu miros de pucioasă, care se răsuci de câteva ori și căpătă înfățișarea Necuratului cu coarnele în creștetul capului.

— Hei, zise dracul rânjind, dar, ce te-o fi apucat vrednicia în zi de sărbătoare, cumetre?

— Iartă-mă, drace, răspunse omul, mă tem să nu s-aștearnă pe vreme rea și vream și eu ca orișicare să-mi fac strânsură de iarnă.

— Bine, te iert bucuros, fiindcă orice creștin care

lucrează duminica, lucrează pentru mine. Dar ce-ai sădit aci?

— Ia niște varză, drace.

— Și e bună varza de mâncat?

— Foarte bună. Cui nu-i place varza?

— Atunci să știi că tot ce-ai sădit aci, al meu rămâne.

Omul se scărpină în cap și nu știu ce să răspundă la început. Apoi, văzând că n-are cum s-o scoată la capăt cu dracul, caută să-l îmbuneze, zicând:

— Știi ce, drace? Să dăm verzele pe jumătate.

— Pe jumătate? Fie. Nu sunt atât de rău cum spune lumea. Și ca să-ți dovedesc că nu-ți vreau decât binele, nu voi lua decât jumătate din recoltă.

— Mulțumesc, drace, pentru bunătate. Atunci, alege. Ori dăm răzorul pe din două, ori îți cari în traistă verzele ce ți se par mai mari.

— Nu, răspunse dracul, eu vreau să fac altfel de împărțeală. Tot ce crește deasupra pământului, să fie al meu. Tot ce rămâne în pământ, e-al tău.

Bietul om nu mai avu ce să zică și așteptă până-n Octombrie, când verzele trebuiau culese de pe câmp. Într-o zi, când tocmai se pregătea să le taie cu custura, numai ce se pomenește în față cu dracul, negru ca tăciunele și cu furca-n mână.

— Iată-mă, zise el, am venit, așa cum ne-a fost vorba.

— Bine-ai făcut, drace, răspunse omul. De când muncesc și-mi curge nădușala pe frunte, străduindu-mă pentru tine! Ia privește ce varză frumoasă, cu foaia cât capul boului de mare.

Dracul, fără să mai stea pe gânduri, începu să scoată verzele din rădăcină, mânuind furca de parcă numai asta i-ar fi fost îndeletnicirea în zilele lui. Și după ce sfârși, văzând rădăcinile câte mai rămăseseră în pământ neatînse

de furcă, întrebă surprins ce erau acestea.

— Ce să fie? răspunse omul. Ia niște gulii care sunt foarte gustoase și pe care le mâncăm cu mai multă plăcere decât am mânca foile de varză, pe care le dăm numai vitelor ca să se îngrășe.

Dracul, ca să nu-i scape norocul din mână, sări într-un picior de bucurie că aflase una ca asta și se grăbi să-l dojenească pe bietul om, zicând:

— După cât bag de seamă, cumetre, ți-ai bătut joc de mine dându-mi ce-ai avut mai prost. Mi-o vei plăti la anul când ne vom întâlni din nou.

Omul, ca să scape mai curând de necurat, își făcu semnul crucii și dracul pieri într-un nor de fum, cu sacul la spinare.

În anul următor, tot cam într-o duminică, după ce hoinări îndelungă vreme prin sat cu câinii după dânsul, omul se îndreptă spre casă aproape de scăpătatul soarelui, cu obrazul înseninat de voioșie, parcă toată lumea ar fi fost a lui.

— Iar ai umblat toată ziua fără niciun căpătâi, îi strigă nevasta văzându-l intrând pe poartă. De n-ai bate și mâine drumurile, fiindcă știi foarte bine că urmează să punem răsaduri de varză. Doar n-ai să lași ogorul nesămănat!

— Ai dreptate, nevastă, răspunse omul. Aproape că-mi și uitasem de varză. Dar, ca să vezi că sunt om de casă, mă voi duce chiar în seara asta să pun răsadurile în pământ.

— Cum, astăzi duminică? Vrei să intri în păcat?

— N-avea nicio grijă. Poate că numai astfel pot să scap de lăcomia dracului. Azi e mare ospăț în casa zgârcitului de arendaș, din mâna căruia n-a văzut nimeni para chioară, și nu mai încape îndoială că dracul trebuie să-i dea târcoale, așa cum face totdeauna ca să-i capete sufletul.

Acestea zicând, omul porni la câmp și se apucă de lucru. Dar nu trecură decât vreo câteva clipe și iată-l pe drac că se ivește dintr-un nor de fum, cu furca-n mână.

— Bun lucru, cumetre! zice el. Pun rămășag că și de astă dată sădești tot varză.

— De bună seamă, drace, răspunse omul. Te-aș ruga însă ca de rândul acesta să fii mai îndurător cu mine.

— Voi căuta să fiu și-ți voi lua numai jumătate din recoltă. De astă dată însă, mie îmi vei da ceea ce rămâne în pământ, iar tu te vei mulțumi cu foile.

— Ce să fac, drace? Trebuie să te-ascult văd că n-am altă putere.

Vremea trecu și cam aproape de sfârșitul lui Octombrie omul se duse la câmp să-și culeagă verzele. Dracul, care era pe urmele lui, se ivi în aceeași clipă și, din câteva aruncături de furcă, răsturnă toate verzele cu rădăcinile-n sus. Dar văzând să rădăcinile erau mai mici decât își închipuise, era cât pe-acți să-și schimbe hotărârea și strigă cu necaz:

— Foile de varză sunt cât capul boului de mari. Pentru ce oare rădăcinile sunt atât de mărunte?

— Apoi vezi, cumetre drace, așa a fost lăsat ca rădăcinile să fie mai mici decât foile.

— Dar pentru ce nu mi-ai spus acest lucru mai de mult?

— Te credeam mai deștept, drace, fiindcă așa auzisem și eu că Necuratul e deștept nevoie mare. Dar acum, dacă te-ai păcălit, mulțumește-te cu rădăcinile pe care tu singur ți le-ai ales.

— Am să te duc cu mine în iad! strigă dracul.

Bietul om nu știa ce să mai facă de frică. Dar căzând în genunchi, începu să se închine și dracul, urlând de durere, parcă l-ar fi bătut cineva, pieri fără veste în fundul

pământului.

GUGUȘTUC, VÂNZĂTORUL DE ACE

A fost odată o femeie văduvă care n-avea decât o singură fată. Și fata asta era nespus de drăgălașă, încât toată lumea se minuna de frumusețea ei, dar avea un mare cusur: nu-i plăcea să muncească. Alte fete mai mici decât ea se pricepeau la toate, ajutându-și mamele la treburile gospodăriei, pe câtă vreme Gherghina, căci așa o chema, sta toată ziua cu mâinile-n sân uitându-se pe fereastră. Ajunsese, închipuiți-vă, la vârsta de cincisprezece ani și nu știa nici cel puțin să coasă.

Din această pricină, mama ei o muștra zilnic cu cea mai mare asprime, iar atunci când o vedea cât e de îndărătnică și de neînțelegătoare, îi mai ardea și câteva bețe pe spinare.

Într-o zi, tocmai când Gherghina primea odată cu muștrările și loviturile obișnuite din partea mamei sale, se întâmplă să treacă pe drum un fecior de crai care se întorcea de la vânătoare. Era însoțit de-o oaste numeroasă și se îndrepta spre castelul părinților săi, care nu era prea departe.

Auzind-o pe fată plângând, trimise un oștean să vadă ce se petrecea în casa prin dreptul căreia trecuse. Dar, ca să se încredințeze și mai bine de cele întâmplate, intră el însuși în ogradă și-o întrebă pe văduvă pentru ce își bate copila.

— E leneșă de n-are pereche, Maria ta, răspunse femeia. Nu știe să facă nici cel mai mic lucru și cât e ziua de mare stă cu ochii zgâiți la fereastră și numără pietrele drumului.

— Să fie oare adevărat? zise craiul căruia nu-i venea parcă să creadă. Ei bine, am s-o iau la castelul meu. Poate

că acolo, văzându-le și pe alte femei cum lucrează, se va deprinde și ea să facă ceva.

Acestea zicând, o luă pe fată cu sine și-o duse a castel.

O chemă numaidecât pe cea mai bătrână dintre slujitoarele sale și dându-i-o în seamă pe Gherghina, îi spuse să aibă grijă de dânsa și s-o învețe să-și petreacă vremea în alt chip decât uitându-se pe fereastră.

Gherghina, când se văzu împresurată de atâta bogăție, își uită aproape cu desăvârșire pentru ce anume fusese adusă la castel. Ar fi vrut, într-adevăr, să facă și ea ceva, dar mintea n-o ajuta în niciun chip și, de îndată ce se apuca de-o treabă, începea să se plictisească și-o lăsa baltă. Cu toate acestea, se socotea datoare să răsplătească într-un fel bunătatea faciorului de crai, dar nu se mângâia decât cu nădejdea c-avea să înceapă de-a doua zi să lucreze, amânând totul de azi pe mâine.

Într-o frumoasă dimineață, îndurerată oarecum că n-avea cum s-o scoată la capăt, se așeză ca de obicei la fereastră și rămase cu brațele încrucișate pe piept, ca și cum s-ar fi odihnit după cine știe ce trudă. În aceeași clipă, zări un negustor trecând pe uliță, care striga cât îl lua gura:

— Cine mai cumpără ace care cos singure?

Auzindu-l, Gherghina nici nu știu când coborî scara, și odată ajunsă în ogradă, îi făcu semn negustorului să se apropie.

— Ce fel de marfă zici că ai? îl întreabă ea.

— Ace care cos singure, răspunse negustorul.

— Dă-mi și mie câteva, dar să știi că am să ți le plătesc altă dată, fiindcă n-am acum bani la mine.

— Nu-ți cer niciun ban, frumoasă copilă, răspunse cu bunătate negustorul. Alege-ți acele de care ai nevoie și află că pe mine mă cheamă Guguștuc. Am să mai trec pe-aci

peste șase luni și dacă în ziua hotărâtă n-ai să-ți aduci aminte de numele meu, să știi c-am să te iau cu mine.

Fata se grăbi să ia acele și să se urce în odaia ei. Aci, după oarecare pregătire, începu să lucreze și din mâna ei ieșiră lucruri atât de minunate încât toată lumea din castel o lăudă spunând că nu și-ar fi închipuit vreodată ca o leneșă să fie în stare de atâta pricepere.

Craiul însuși, chemat în cea mai mare grabă, rămase uimit când văzu așa mândrețe de lucruri, și mulțumit acum de hărnicia ei, pe lângă c-o știa neasemuit de frumoasă, hotărî s-o ia de nevastă.

Astfel, mulțumită acelor fermecate, Gherghina era acum pe deplin fericită. Dar fericirea ei n-avea să dăinuiască îndelungă vreme. Zilele treceau una după alta, și cu ele săptămânile și lunile, și ea se gândea neconținut la negustorul care-i vându-se acele și-al cărui nume îl uitase din prima zi.

Își bătea capul ziua și noaptea și repeta în gând toate numele pe care le auzise rostindu-se, dar totul era zadarnic. Le puse pe femeile ce-i țineau tovărășie să-i

spună numele părinților, al fraților și-al rudelor, dar niciunul nu se potrivea cu numele blestemat al vânzătorului de ace.

Și-n acest timp, clipa hotărâtoare se apropia. Omul care-i vânduse acele avea să se ivească într-o bună zi, și dacă nu și-ar fi adus aminte de numele lui, avea s-o ducă cu sine pe cine știe ce cărări necunoscute.

Gherghina era atât de amărâtă și de neliniștită, încât ajunse să bage de seamă și craiul că fata nu era în toate apele sale. O întrebă ce are, dar ea nu știu ce să răspundă, întorcându-și privirea în altă parte.

Trecuseră cele șase luni din clipa când dăduse ochi cu negustorul și mai era o singură zi până la ivirea acestuia. Așadar, lucrurile ajungeau la sfârșit și ea tot nu putea să-și amintească numele aceluia care avea s-o smulgă din mijlocul atâtor bogății și s-o ducă departe, într-o lume care-o înspăimânta numai gândindu-se la dânsa.

În ultima zi, când se reîntoarse acasă, craiul băgă de seamă că biata Gherghina era și mai amărâtă ca de obicei. El, care își petrecuse vremea la vânătoare în chip minunat, îi spuse ca s-o mângâie, crezând că numai astfel putea să-i alunge gândurile negre:

— Îmi pare rău că nu te-am luat cu mine la vânătoare. Ai fi văzut lucruri care te-ar fi mulțumit pe deplin și te-ai fi veselit împreună cu noi.

— Crezi una ca asta? întrebă cu nepăsare Gherghina. Și ce anume ar fi fost în stare să mă bucure?

— Mai întâi, zise craiul, trebuie să știi c-am întâlnit pe drum un omuleț foarte caraghios, care țipa cât îl lua gura și juca-n pulbere de-i curgea sudoarea șiroaie de pe frunte.

— Și ce spunea? întrebă din nou Gherghina, mai mult să tacă pe placul craiului, care avea obiceiul să-și povestească totdeauna întâmplările de la vânătoare.

— După ce se oprea din joc, reluă el, începea să cânte astfel:

*Hei, oameni buni, îmi faceți loc odată.
Căci mâine la castel m-așteaptă o fată.
De nu-și va aminti de Guguștuc.
Cu mine-n alte părți pe sus o duc.*

De îndată ce auzi numele de Guguștuc, Gherghina începu să râdă cu hohot. Bătea din palme cu cea mai mare voioșie și sărea prin casă strigând:

— Guguștuc! Iată un nume care într-adevăr te face să te prăpădești de râs! Guguștuc! Guguștuc!

Avea și de ce să râdă frumoasa Gherghina, fiindcă numai în clipa aceea auzi rostindu-se numele pe care îl căuta de atâta vreme și care-i muncise gândul zile și nopți în șir.

Hei, acum putea să vină negustorul de ace. Numele lui i se întipărise-n minte în așa fel ca să nu-l mai uite niciodată.

A doua zi, în revărsatul zorilor, îl și zări dând târcoale pe dinaintea castelului, cu bocceaua în spate, strigând cu voioșie, încredințat pesemne că lucrurile aveau să se petreacă după gândul său:

— Cine mai cumpără ace? Ace de cusut care împung singure!

Dar nu cu mai puțină voioșie, mulțumită în același timp că putea să scape din încurcătură, Gherghina se ivi la fereastra pe care-o deschise, strigând:

— Te-am auzit, te-am auzit, negustorule Guguștuc! Iată-ți banii pentru acele cumpărate acum șase luni și cată să părăsești numaidecât aceste meleaguri, dacă vrei să nu ți se dea și câteva bețe pe spinare. Lasă-ne-n pace,

Guguștuc! Acum nu mai avem nevoie de tine.

Omulețul, mâhnit că lucrurile ieșiseră altfel de cum își pusese-n gând, se duse pe-aci încolo și poate că mai umblă și astăzi strigând pe uliți:

— Ace de vânzare! Ace de vânzare!

TOT VULPEA MAI ȘIREATĂ

Apoi să vedeți, dragi copii, ce-a fost în stare să facă blestemata de vulpe care s-a ținut totdeauna numai de rele și-a cărei lăcomie a fost paguba atâtor oameni. Ați auzit și voi, de bunăseamă, vorbindu-se de această cumătră șireată, care într-o zi l-a făcut pe bietul corb să scape cașul din cioc ca să-i arate că și el are glas. Ba ați mai auzit că n-a fost ogradă prin care să nu-și fi plimbat coada adulmecând pe lângă cotețe, fără să mai spunem că i-a venit de hac și pescarului care își ducea marfa la târg și care-o așezase în vârful căruței, chipurile să-i păzească peștii să n-o ia la fugă pe bătătură.

Să vedeți acum ce-a fost în stare să facă această cumătră, pentru care nici ghearele ursului, nici colții lupului n-au însemnat mai mult decât o pișcătură de purice.

Într-o zi de vară, când era așa de mare căldura încât ai fi zis că și pietrele sunt gata să crape, vulpea avea niște treburi peste un deal și fiindcă mai devreme avusese de robotit pe aproape de vizuină, își făcu socoteala să pornească la drum cam pe la amiază, când vipia soarelui scălda pământul de-ai fi zis că până și albia râurilor e plină de jărăgai.

Neavând încotro, o luă la sănătoasa, căutând să se furișeze mai mult pe la umbră, cu toate că drumul era tare anevoios și cărările treceau peste hârtoape greu de străbătut. Merse vulpea ce merse, târându-și coada stufoasă printre măracini, când simți deodată că-i arde o flacăra puternică în pânțece și-o chinuia o sete de-i venea să leșine. Apă, nicăieri. Parcă toate izvoarele din lume s-ar fi ascuns sub pământ, înadins ca biata vulpe să nu-și

răcorească botul măcar cu câțiva stropi.

„Dacă nu dau peste un izvor, îşi zise cumătra, nu ştiu ce-are să se întâmple cu mine. Simt că mi se taie puterile şi-mi atârnă coada de parc-ar fi de plumb”.

Într-adevăr, i se lipise limba de cerul gurii şi pe măsură ce gonia din răspuseri, doar-doar o da peste o apă, setea o chinuia şi mai necruţătoare, făcând să-i sticlească ochii ca la drac şi întorcându-i maţele pe dos.

După nu ştiu câtă alergătură, iată că într-o margine de drum zăreşte o fântână cu două găleţi legate la un capăt şi la celălalt al unui lanţ ce se mişca în sus şi în jos pe scripete. În timp ce una din găleţi se cobora în fântână să se umple, trăgeai de lanţ şi se ridica cealaltă până aproape de ghizduri, şi aceasta tot plină. Aşa că amândouă găleţile se ridicau şi se coborau după trebuinţă.

Vulpea, care e ştiut că e şireată nevoie mare, oricât era ea de însetată, rămase pe gânduri un răstimp, întrebându-se în ce chip ar fi putut s-o scoată mai bine la capăt. Vedea o găleată goală deasupra fântânii şi ştia că dac-ar fi tras de lanţ, lesne i-ar fi fost s-o scoată pe cealaltă plină. Dar n-avea nici atâta putere şi nici nu se încumeta să se apuce de un lucru la care nu se pricepea şi care nu i-ar fi fost de folos decât să cadă în fântână. Atunci, ce să facă? Să se urce în găleată ţinându-se strâns cu labele de lanţ, şi să coboare. Foarte bine. Dar cine apoi ar mai fi scos-o afară?

Cumpăni îndelung şi nu-i venea să ia niciun fel de hotărâre. Dar setea o chinuia parcă şi mai cumplit din clipa când se apropiase de fântână. La urma urmei, decât să crape de sete, tot era mai bine să coboare în adânc şi poate că, prin cine ştie ce noroc, ar fi venit cineva să tragă de lanţ şi s-o scoată din fântână.

Aşa că, fără să mai stea pe gânduri, cumătră vulpe

făcu ce făcu și se așeză în găleată și cât ai bate din palme se pomeni în fântână. Apa era limpede și rece și-n jur era o răcoare de-ți venea să zburzi de bucurie, oricât ai fi fost de obosit. Vulpea își vârî botul în unda de cleștar și sorbi apa c-o poftă pe care n-o mai simțise niciodată. Apoi, după ce-și linse mustățile, se trase de-o parte într-un ungher și lăsându-se pe coadă, se întreba în ce chip i-ar fi fost acum în putință să iasă din fântână.

„Nu se zărește pe câmp nici țipenie de om, își zise cumătra îngândurată. Și chiar dac-ar trece vreun om cu carul și-ar vrea să-și adape boii, aş scăpa eu teafără din mâna lui urcându-mă în găleată și ținându-mă cu labelle de lanț? Dac-o fi cumva vreunul căruia i-am șterpelit găinile din poiată? Atunci să mai vezi bătă pe spinare și junghietură sub barbă. Nu, mai bine s-aștept. Poate că-n alt chip voi găsi mijlocul să scap din încurcătură”.

Și, până una alta, se mai răcori cu câteva înghițituri de apă, hotărâtă să nu se dea bătută cu una cu două.

„Cu toate astea, își zise ea după câteva clipe, câtă vreme am să stau aci și dacă nu-mi va fi în putință să scap în niciun chip? Văd că nu-mi rămâne decât să mor, ca o păcătoasă ce sunt, fiindcă așa îmi trebuie. S-ar fi convenit să mai rabd. Nu era să mă ia dracu dac-aș mai fi făcut o bucată de drum până ce-aș fi dat peste un pârau. Trebuia să mă cobor în fântână, când nici omul, cât e el de om, nu se încumetă să-și dea drumul în întunericul acesta?”

Ce să facă biata vulpe și cum s-o scoată la capăt? Își bătea capul în toate chipurile, dar cât era ea de șireată, de rândul acesta nu găsea nimic în stare s-o încredințeze pe deplin că știa să născocească fel și fel de isprăvi mai dihai decât toate celelalte viețuitoare.

„Sunt o proastă, se muștră ea cu asprime, o proastă cum nici nu mi-aș fi închipuit. De-abia acum îmi dau seama

că nu e nimic de capul meu. Mai întâi, nu trebuia să cobor în fântână. Și mai înainte de-a coborî, nu trebuia să-mi fac socoteala prin ce mijloc am să mai pot ieși afară? Și când te gândești că pornisem după treburi! Da, mi-am adus aminte și de treburi acum. Iată, de rândul acesta am făcut una și mai bună, poate cea mai de ispravă din toate. N-o fi cumva cea din urmă? Pentru câteva înghițituri de apă, m-am osândit de bunăvoie să putrezesc în fundul unui puț. Ah, crește-mi-ar urechi de măgar, căci tare mai sunt neroadă”.

Așa se tânguia biata vulpe, de-i venea să și plângă de necaz. Dar în aceeași clipă auzi un car scârțâind. De bună seamă, vreun țăran care se ducea la târg, se oprise să-și adape boii. Cumătra vulpe se grăbi să sară din găleată și să se ascundă în ungherul cel mai întunecos, de teamă ca nu cumva omul să cate în fundul fântânii și să dea cu ochii de dânsa.

După câteva clipe nu se mai auzi niciun zgomot. Vulpea ieși din ascunzătoare și se propti în coadă, ca și mai-nainte, fără niciun folos. Mai veniră și alții să scoată apă din fântână; gălețile se ridicau și se coborau una după alta; ea însă nu îndrăznea să se urce în niciuna, temându-se să nu dea ochi cu cine știe ce vrăjmaș căruia îi pricinuiseră neajunsuri furându-i găinile. Așa trecu ziua și noaptea coborî din văzduhuri ca o ceață neagră, făcând atâta întuneric în fundul puțului încât vulpea nu putea să-și mai vadă nici laba. Dacă i-ar fi trecut prin minte să-și mai netezească mustățile.

Departe, cine știe unde, începuseră să cânte cocoșii, dând de veste că se apropie de miezul nopții. Vulpea, chinându-se și mai cumplit, se scărpină în ceafă întrebându-se ce-i rămânea de făcut; își smulgea părul din coamă de ciudă și-ar fi fost în stare să se vândă dracilor

pentru toată viața, numai să scape odată din încurcătură. Se socotea nevrednică de-acî înaintea să se mai atingă de-o curcă sau de-o găină. Își uitase aproape cu desăvârșire că se afla în cea mai mare primejdie și scheunând din răspuțeri, se izbea cu capul de pereții fântânii, blestemându-și coada stufoasă din pricina căreia n-avea cum să se învârtască în ungherul posomorât. Dar cine putea s-o audă în clipa aceea, cînd nici țipenie de om sau de dobitoc nu făcea să se scuture de povara liniștei întinderea pustie?

Și totuși, dragi copii, spre norocul cumetrei noastre, se găsi cineva care s-o audă. La început, nu putu să deslușească de unde venea strigătul și nici n-avea cum să înțeleagă ce spune vulpea. Dar numaidecât îi recunosc glasul și cumătrul lup, căci el era, se apropie cu pași rari de fântână, ascuțindu-și auzul și mustăcînd cu oarecare îngrijorare.

În această vreme, luna se ridicase tocmai sus în slava cerului, cam deasupra fântânii, și chipul ei rotund se oglindea pe deplin în apa liniștită și limpede, astfel că, dacai fi privit mai de aproape, ți se părea c-ar fi o roată de cașcaval așezată pe-o masă.

— Cine strigă acolo? întrebă lupul, apropiindu-se și mai mult de marginea puțului. Nu cumva ești tu, cumătră vulpe? Dar cu cine stai de vorbă și ce naiba cauți în groapa aceasta la puterea nopții?

Vulpea, bucuroasă că în sfârșit dăduse peste un prieten, se grăbi să răspundă:

— Eu sunt, cumetre lup, și stau de vorbă singură. Îmi ziceam că, dacă norocul mi te ar scoate-n cale, te-aș face părtaș la un ospăț cum n-ai mai pomenit. Dar văd că nu ți-a trebuit mult până să-mi dai de urmă. Ia pleacă-ți botul peste marginea fântânii și privește spre mine. Mă vezi aci?

Dar această roată de cașcaval o vezi? O adevărată minune nu altceva. Ei bine, ce-ai zice dacă te-ai ospăta cu mai mult de jumătate? Eu m-am și săturat și, drept să spun, așa bunătate rar se poate întâlni. Am să-ți povestesc altă dată în ce chip am izbutit s-o pun deoparte și pentru ce m-am grăbit s-o ascund în puț. Ca să mănânci acolo afară, mă tem să nu te vadă cineva și să mai dăm de bucluc. Aici nu te supără nimeni, masa e gata pregătită și lângă roata de cașcaval ai să găsești niște apă proaspătă în stare să scoale și morții din groapă dacă le-ai da să guste.

Lupul, care e cel mai nesățios dintre dobitoacele pădurii, simți că-i lasă gura apă. Își trecu de mai multe ori limba peste bot și fiindcă avea totdeauna încredere în cele ce-i spunea vulpea, o întrebă numaidecât:

— Dar cum să fac să cobor în fântână, cumătră?

— Ce, răspunse șireata prefăcându-se bucuroasă că-l întâlnise pe lup, nu vezi găleata pe care-am pus-o înadins pe scripete ca să poți coborî mai lesne-n fântână? Așază-te într-însa și ține-te cu labele de lanț. De rest mă îngrijesc eu. Așa ceva nu i-ar fi trecut nimănui prin minte. Auzi, să te-așezi în găleată și cât ai clipi din ochi să te pomenești în fundul puțului! Unde-ai mai văzut una ca asta? Dă zor, cumetre lup, căci n-avem timp de pierdut.

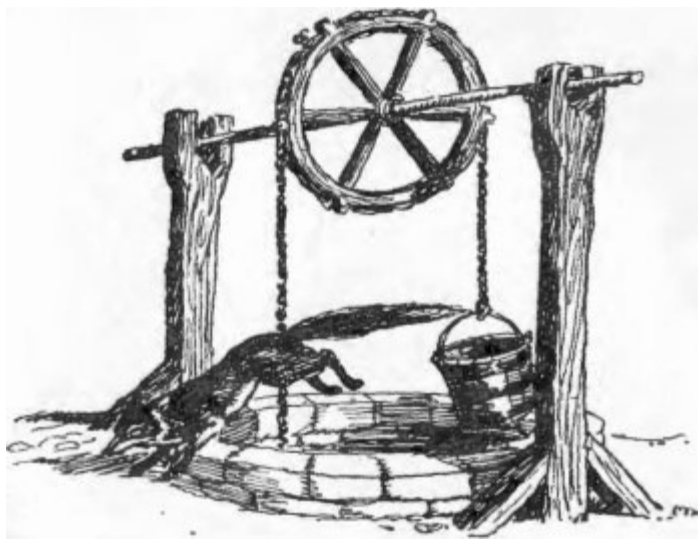
Lupul, prost și încrezător, mai cu seamă că simțea o foame într-adevăr de lup, nu mai stătu pe gânduri și se urcă în găleată, încolăcindu-și labele dinainte în jurul lanțului.

Și-acum, dragi copii, socotesc că puteți foarte lesne înțelege că, în timp ce lupul cobora în puț, vulpea, urcată în cealaltă găleată, urca mereu spre ghizduri, astfel că în clipa când cumătrul lup dădu cu coada de apă, șireata lui prietenă făcu o săritură și ajunse drept în gura jgheabului din preajma fântânii.

— Poftă bună, tovarășe! îi spuse ea lupului.

— Dar nu văd nici urmă de cașcaval, cumătră!, strigă lupul din fundul puțului.

— Nu vezi? Atâta pagubă! Și eu care-aveam de gând să-ți arunc un cuțit ca să tai cașcavalul felii! Dar dacă zici că nu vezi nimic, apa e aproape. Răcorește-ți limba și mai așteaptă, așa cum am așteptat și eu, și ține minte un lucru, cumetre: în clipa când vei auzi că trece cineva pe lângă fântână, roagă-l să te scoată din încurcătură și lasă-l să putrezească-n fund până ce va veni altul să-l scoată și pe dânsul.

O să mă întrebați, dragi copii, ce-a făcut bietul lup în puț și când a scăpat de-acolo? Asta n-o știu nici eu deocamdată, dar în clipa când voi afla nu vă îndoiiți că am să vă spun totul.

BĂȚUL FERMECAT

Un cerșetor, căruia lumea îi spunea Prăjină-Lungă, din pricină că era înalt și deșirat, slab ca un ogar și sărea când mergea de-ai fi zis că pământul îi arde sub picioare, porni într-o zi pe ulița cea mai dosnică a orașului cu gând să mai capete ceva de mâncare. Cum mergea el așa, bălăbănindu-și mâinile și căutând cu privirea prin praful drumului, ca și cum acolo s-ar fi aflat o masă încărcată cu bunătăți la care n-avea decât să se așeze ca să mănânce, iată că zărește într-un șanț un băț noduros și încovoiat la vârf, pierdut pesemne de cine știe ce drumeț.

— Hei, asta e tocmai ceea ce-mi trebuia, își zise Prăjină-Lungă ridicând bățul de jos și ștergându-l de praf. Tot sunt eu nemâncat pe ziua de azi încât de-abia mă mai țin picioarele. Mă voi sprijini în bățul acesta și voi ajunge poate mai repede la capătul uliței, unde cunosc o femeie milostivă care îmi va da un codru de pâine.

Acestea zicând, porni mai departe rezemându-se în băț și iuțind pasul ca și cum la capătul drumului l-ar fi așteptat toate bunătățile din lume.

Merse ce merse și după câțeva vreme zări într-o curte largă, umbrită de copaci înalți, o masă întinsă pe care fuseseră așezate farfurii încărcate cu bucate alese, sticle cu vin și pometuri de tot felul. Mesenii, bucuroși de îndestulare, stăteau de vorbă ștergându-se la gură și parcă se odihneau un răstimp ca să se apuce să mănânce din nou, căci, slavă Domnului, bucate mai erau încă destule.

— Uite, la una ca asta nu m-aș fi așteptat, își zise iarăși în sine Prăjină-Lungă, cu privirea ațintită asupra belșugului de pe masă. Dacă cel puțin vreunul dintre meseni ar avea inimă bună să-mi dea și mie o bucată de

friptură și-un pahar cu vin.

Dar, în timp ce da să intre pe poartă cu pălăria-n mână, unul dintre meseni, care părea să fie stăpânul, începu să-l ocărască, zicând:

— Pleacă și lasă-ne-n pace! Nu-ți dăm nimic!

Dar bietului Prăjină-Lungă nu-i ardea de ducă. Rămase pironit în loc, ca și cum ar fi prins rădăcini în pământ, și se uita cu jind la bunătățile de pe masă, proptinându-se în bățul noduros, când cu o mână, când cu cealaltă. Atunci, văzând atâta obrăznicie, stăpânul casei asmuți câinele care se năpusti spre poartă lătrând cu furie.

Prăjină-Lungă, de teamă ca nu cumva câinele să-i sfâșie și bruma de zdrențe îi mai acopereau trupul deșirat, vru s-o ia la fugă. Dar în aceeași clipă, bățul, pe care acum îl ținea sub braț, îi scăpă ca prin minune și iată-l croindu-i câinelui pe spinare lovituri fără număr. Câinele, un dulău roșcat, căută să se ascundă în cea mare grabă sub masă, schelălăind. În acest timp, bățul, care pesemne era fermecat, se năpusti asupra mesenilor, croindu-l mai întâi pe stăpân, apoi pe rând pe toți ceilalți, care se împrăștiară prin grădină ca puii de potârniche.

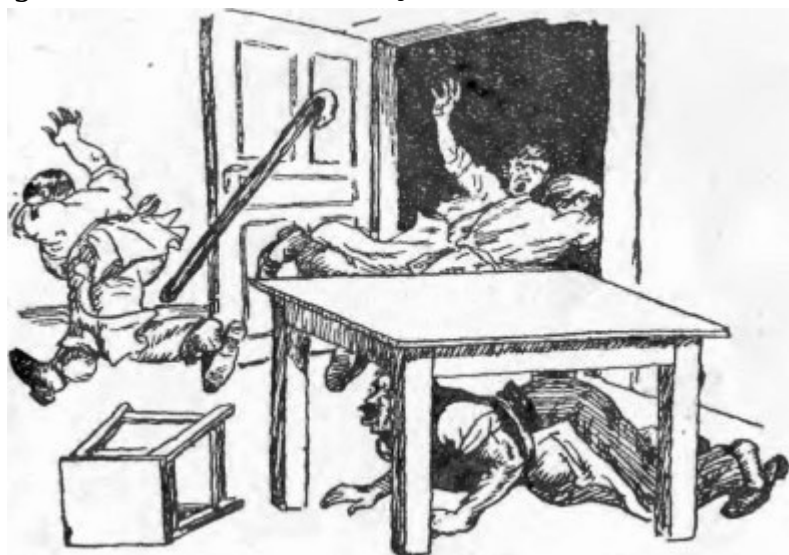
În goană, masa fu răsturnată, bucatele se risipiră pe jos, paharele se sparseră și nimic nu mai rămase teafăr din ospățul pregătit cu mare cheltuială.

Buimac și înfricoșat de această întâmplare, Prăjină-Lungă auzi un glas prin apropiere, care spunea:

„Așa sunt pedepsiți cei fără inimă care nu se milostivesc de oamenii săraci și flămânzi”.

Și-n aceeași clipă, cerșetorul își simți buzunarele și traista pline doldora cu bucăți de pâine și de friptură, ba și cu câteva prăjituri pe deasupra. Porni la drum și se ospătă din belșug, mulțumit de cele întâmplare și mai cu seamă că avea la îndemână un băț fermecat în stare să-i aducă pe

de-a-gata tot felul de bunătăți.

Merse ce merse și ajunse la capătul uliței unde era școala. Copiii, care tocmai atunci ieșiseră din clasă, văzându-l atât de jerpelit și de lung, începură să-l ocărască. Mai erau însă printre dâșșii și băieți cuminți care își vedeau de drum, ținându-se de mână. Câțiva dintre cei mai răutăcioși, îl trăgeau de haină, căutând să-i smulgă bățul pe care îl avea sub braț. Dar în aceeași clipă, bățul năzdrăvan începu să-i croiască pe spate și pe umeri, pedepsindu-i pentru fapta lor urâtă.

Prăjină-Lungă, mulțumit că și de astă dată scăpase din încurcătură, își dădu seama ce lucru de preț găsisese în marginea drumului și își făcu socoteala ca de aici-nainte să se folosească în orice chip de puterea bățului fermecat.

— Hei, își zise el, cine-ar mai îndrăzni acum să se ia la trântă cu mine și să stea-n cumpănă, atunci când eu i-aș porunci să facă așa și nu altfel? De azi încolo am să beau și-am să mănânc oricând voi avea plăcere, fără să mai cerșesc pe la porțile oamenilor și fără să mai fiu silit să-mi asprimesc unora și mușcătura câinilor scăpați din lanț.

Zău așa, n-aș fi crezut să dea vreodată un astfel de noroc peste mine. Iată-mă bogat fără să mă fi gândit. Voi trăi ca un boier de aici-nainte!

Și pentru ca nu cumva puterea bățului fermecat să se irosească în zadar, porunci să i se ridice o casă înaltă în mijlocul unei grădini încărcată cu tot felul de pomi roditori. După aceea, ca să nu mai umble pe jos prin praful drumului, printre câinii ce-i arătau colții la fiecă cotitură a uliței, trimise să i se aducă o trăsură încăpătoare la care erau înhămați doi cai de toată frumusețea. Se îmbracă apoi cu hainele cele mai scumpe, așa că nu l-ai fi putut deosebi de boierii la porțile cărora cerșise până mai acum câțeva vreme.

Boier Prăjină-Lungă, schimbat din cap până-n picioare, cu bani în buzunar și plimbându-se zilnic în trăsură, ținea în ruptul capului să nu-i mai amintească nimeni de sărăcia lui de odinioară, astfel că nu-i mai băga în seamă pe cei fără dare de mână și trecea cu nasul pe sus ca și când n-ar fi răbdât niciodată de foame și nici n-ar fi trăit în rândul calicilor.

Într-o zi puse să i se pregătească un ospăț minunat. I se aduseră la masă toate bunătățile, din care nu se înfruptase nicicând și pe care nici nu și-ar fi putut închipui că le poate avea cineva, oricât ar fi fost de bogat.

— Acum, își zise el cu mulțumire, voi mânca și voi bea de unul singur, bucuros că totul îmi vine pe de-a-gata și că n-am să mă mai tem de ziua de mâine. Și dacă se va întâmpla ca vreun cerșetor să treacă pe uliță și să-mi ceară de pomană, îl voi alunga fără milă, așa cum alții m-au alungat pe mine atunci când umblam flămând și fără un ban în pungă.

Ceea ce și făcu. Se ospătă împărătește, când zări în poartă o biată femeie sărmană care ceru să-i dea o coajă

de pâine, spunând că-i mor copiii de foame.

— Fie-ți milă, îngână femeia, copiii mei n-au mâncat nimic de două zile.

Dar Prăjină-Lungă se făcu foc și pară și porunci slugilor să gonească femeia, strigând:

— Nu pot să mă-ndestulez liniștit în casa mea fără să fiu tulburat de toți acești nemernici ce rătăcesc pe drumuri fără căpătâi și cer de pomană numai fiindcă nu le place să muncească?

Slugile se năpustiră în cea mai mare grabă spre poartă ca s-alunge femeia care spunea că-i mor copiii de foame. Dar în același timp, bățul fermecat, care fusese pus la păstrare în cel mai tainic ungher al casei, se smulse numaidecât din ascunzătoare și fără să mai țină seamă că boier Prăjină-Lungă îi era stăpân, începu să-i care cu nemiluita lovituri pe spinare până ce bietul om se văzu silit să-și caute scăpare sub masă. Slugile, îngrozite și ele, se împrăștiară care și încotro. Masa încărcată cu toate bunătățile pieri ca prin farmec, casa se năruí de nu mai rămase nici urmă dintr-ânsa și Prăjină-Lungă se pomeni în mijlocul uliței, îmbrăcat numai în zdrențe și cu traista goală la șold.

„Iată, zise atunci un glas venit parcă de sus, în ce chip sunt pedepsiți toți acei ce nu s-au cumiñit în ceasurile de suferință și nu dau din puținul ce au săracilor atunci când belșugul le îndestulează casa!”

COȚOFANA

A fost odată o fetiță cu suflet bun și milos, care nu-și supăra niciodată părinții și pe care o iubea toată lumea pentru purtările ei frumoase astfel că se dusesse vestea până la mari depărtări de cumințenia ei.

Avea părul bălai ca spicele de grâu când sunt aproape de seceră, și era blândă ca un miel. Pe măicuța ei o asculta cu cea mai mare supunere, iar atunci când tatăl ei se întorcea de la pădure sau de la munca câmpului, obosit și plin de praf, îi făcea semn de departe cu mâna și pornea în fugă să-i iasă înainte. Îi săruta mâna și porneau împreună spre casă, plini de voieșie, astfel că bietul părinte în clipa aceea își uita de toate grijile și nu mai simțea parcă nici oboseala după o zi de trudă.

Dacă se întâmpla ca fetița să întâlnească pe drum un cerșetor, se lipsea de bucata de pâine pe care o avea înfășurată în șorțuleț, ori îi aducea mere și prune pe care frățiorul ei se grăbea să le culeagă din grădină.

Nu departe de casa lor se afla o troiță, la umbra căreia susura izvorul ce-și picura apele în știubei. Fetița se ducea deseori acolo și privea îndelung la Maica Domnului cu pruncul în brațe, ce purta pe față un zâmbet de milostivire. Culegea flori pe care le așeza aproape de mâna Preacuratei și se ruga în gând să le dea sănătate părinților și frățiorilor ei și să-i ajute să crească mare ca s-ajute cu sprijinul ei neajunsurile oamenilor.

Alteori, umblând singurică pe cărările grădinii, își amintea de un cântec pe care îl auzise din gura copiilor, căci ea nu fusese încă dată la școală, și-atunci, odată cu păsărelele ce se fugăreau printre frunze, umplea grădina de cântec, urmărindu-le ciripitul și socotindu-le surorile ei

mai mici.

Auzind de cuminenția acestei fete, o moșiereasă din apropiere, care avea și dânsa o fetiță de aceeași vârstă, trimise s-o cheme și-o mângâie cu bunătate pentru frumoasele ei purtări, spunându-i că putea să vină oricând la conac, unde, ca două prietene, fetițele se puteau juca împreună în ogradă și prin grădină. În afară de asta, îi dăruia și câteva lucruri ce-i erau de cel mai mare folos, știind că părinții ei nu prea erau oameni cu dare de mână.

Întâmplarea făcu însă ca moșiereasa să aibă ca îngrijitoare o femeie rea și slută, care tuna și fulgera pentru cel mai mic lucru. Avea un nas ascuțit, o frunte îngustă și doi ochi mici duși în fundul capului, care iscodeau fără preget, căutând parcă să vadă ce rău ar mai fi putut să facă.

Această îngrijitoare avea și ea două fete, răutăcioase și neastâmpărate, care se urcau prin pomi ca să rupă crengile și roadele și din această pricină moșiereasa nu le îngăduia niciodată să se joace cu fetița ei.

Mama celor două fete, de necaz că fetița cuminte era primită în casă cu bunăvoință, o privea totdeauna cu dușmănie și ba încuia poarta ca să n-o lase să intre, ba asmuțea câinele asupra-i ascunzându-se pe după coșare împreună cu fetele ei. Într-o zi le îndemnă pe acestea să fure din casa stăpânei un lucru de preț, socotind că în acest chip bănuiala avea să cadă asupra fetei care, odată prinsă, avea să fie alungată din casă.

Altă dată, în timp ce fetițele se jucau de-a baba-oarba prin ogradă, din pricină că era prea cald, fetița cuminte își lăsa hăinuța atârnată la fereastră odăii în care locuia îngrijitoarea. Aceasta, bucuroasă că acum avea prilejul să se răzbune așa cum de mult își pusese în gând luă hăinuța din cuiu, îi desfăcu binișor căptușeala și ascunse năuntru

un inel foarte scump pe care îl furase din odaia stăpânei. Iar după aceea puse hăinuța la loc și așteptă să vadă ce avea să se întâmple.

Seara, fetița plecă acasă, fără să-i fi trecut prin minte că în urma ei se urzeau lucruri menite s-o coboare în ochii acelor care o primiseră cu bunătate deplină. În acest timp, moșiereasa băgă de seamă că lipsea inelul pe care îl pusese pe măsuța de lângă oglindă. O chemă pe îngrijitoare și începu s-o certe, știind că fetele ei aveau urâtul obicei să dosească lucrurile din casă de îndată ce vedeau ușa deschisă.

— Buna mea stăpână, spuse atunci îngrijitoarea, fetele mele sunt nevinovate. Dar am zărit-o pe fetița care vine zilnic aci, dând târcoale măsuței unde se afla inelul.

Trimiseră atunci să cheme fetița. O întrebară dacă știa ceva despre inel, dar ea răspunse cu lacrimi în ochi că nu știa nimic. Căutând-o prin buzunare și pipăindu-i hăinuța, îngrijitoarea se prefăcu un răstimp că nu găsește nimic la dânsa, dar în cele din urmă lăsă să i scape un strigăt de mulțumire, vârându-și degetul pe sub căptușeală, unde ea singură ascunsese inelul.

— Am spus eu că fetele mele sunt nevinovate. Uite, stăpână, cine-a furat inelul. Uite cine e hoța.

Moșiereasa rămase tare surprinsă și nu știa ce să mai creadă. Dar, de vreme ce lucrul furat fusese găsit în haina fetiței, începu s-o ocărăscă zicând:

— Așa știi tu să răsplătești bunătatea cu care te-am primit în casă? E bine, m-am înșelat crezând că ești fetiță cuminte și cinstită. Pentru purtarea ta urâtă am să te închid într-o pivniță adâncă și întunecoasă de unde n-ai să mai poți ieși o săptămână. Și în același timp, voi da poruncă să fie alungați părinți tăi de pe moșia mea, copil nevrednic și rău!

Biata fetiță, plângând de sărea cămașa pe dânsa, se pomeni dintr-odată apucată de două brațe puternice care voiau s-o târască spre întunecimea pivniței unde avea să ispășească pe nedrept, când iată că în dreptul ferestrei se ivi o femeie înaltă, înveșmântată în lumină, c-o mare cunună de diamante încinsă în jurul frunții, care strigă:

— Nu e vinovată fetița. Iată cine e vinovatul!

Și-o arătă cu degetul pe îngrijitoare.

Fetița privi cu luare aminte în ochii aceleia care îi luă apărarea și băgă de seamă că semăna ca două picături de apă cu Maica Domnului zugrăvită pe troița de lângă fântână.

— E mult de când vi se fură lucruri din casă, adăugă năluca înveșmântată în strai de lumină, încă de pe vremea când această fetiță nu vă călca pragul. Toate lucrurile au

fost furate de îngrijitoare și de fetele ei. Veniți să vă arăt locul unde au fost ascunse. Așa a făcut și cu biata fetiță. Ca să se răzbune, a luat inelul de pe măsuța de lângă oglindă și i l-a vârât sub căptușeala hainei.

Acestea zicând, o luă pe moșiereasă de mână și-i arătă locul unde erau ascunse lucrurile furate, într-o crăpătură făcută în dușumeaua din odaia în care îngrijitoarea locuia împreună cu fetele ei.

— Se cuvine s-o pedepsesc aspru pe ticăloasă zise moșiereasa.

— Nu, asta mă privește pe mine, răspunse femeia ce semăna la chip cu Maica Domnului.

Și numaidecât o atinse pe îngrijitoare cu degetul.

Aceasta se schimbă dintr-odată într-o pasăre urâtă, cu capul mare, cu ciocul ascuțit și cu penele albe și negre. Era o coțofană, zburătoare cum oamenii din împrejurimi nu mai văzuseră încă.

De-atunci a rămas vorba că orice femeie rea și dușmănoasă se aseamănă cu coțofana, care e hoată și țipă întruna zburând pe deasupra, copacilor.

CEI MAI BUNI PRIETENI

Se zice că într-o vreme legaseră strânsă prietenie patru viețuitoare pe care întâmplarea le scosese una în calea celeilalte ca să se ajute la nevoie și să-și îndulcească viața cu un cuvânt de mângâiere în ceasuri de mâhnire.

Sprintena era o căprioară drăgălașă care venise pe lume într-un stufiș de pe creasta unui munte. Într-o noapte de iarnă, un lup flămând o luă razna prin coclauri, căutând să dea peste cine știe ce sălbăticiune căreia să-i frângă grumazul și s-o mănânce. Căprioara noastră, alături de un frățior al ei mai mare, căruia îi dăduseră cornițele cam de-un lat de palmă, porni în urma maică-sei după lăstări într-o pădure din apropiere. Nu se luminase încă bine de ziuă, când, aproape de marginea pădurii, lupul le ieși în cale, sugrumă cât ai clipi din ochi căprioara bătrână și porni în goană pe urmele puiului de cerb care nu știa în ce văgăună să-și caute scăpare. Dar, împiedicându-se de un ciot, oricât fugea el de tare, fu prins între colții dihăniei și culcat la pământ, unde rămase cu ochii șticloși îndreptați spre cer și cu coapsa sfâșiată.

Sprintena, cu inima cât un purice de spaimă, se pomeni singurică în inima codrului, istovită de alergătură și cu trupul numai răni din pricini spinilor. Ascultă un răstimp, dar n-auzi decât freamățul frunzelor. Porni domol prin lăstăriș, fără să se atingă de vreunul și iată că, după câtăva vreme, dădu cu ochii de o broască țestoasă ce se târa prin iarbă ducându-și casa în spinare.

— Bună dimineața, îi spuse broasca. Dar încotro ai pornit, soră căprioară?

— Ia, sunt tare mâhnită, răspunse Sprintena. Mai adineauri, lupul nesățios mi-a sugrumat mama și pe bietul

frățior. Eu nici nu mai știu cum am scăpat din ghiarele lui.

— Așa ne paște nenorocirea pe noi, bieteale viețuitoare mărunte, zise iarăși broasca țestoasă. Dar, fiindcă ai scăpat teafără, rămâi lângă mine, căci tot sunt eu singură și nu mai am pe nimeni. Pădurea e deasă prin partea locului, lăstări se găsesc destui și vom trăi ca două bune prietene.

— Fie, răspunse căprioara.

Și rupse câțiva muguri de alun, fiindcă îi era cam foame.

Nu trecu mult și dintr-o scorbura ieși un guzgan mustăcios, cu coada de două ori mai lungă decât el, care pesemne pornise după de-ale mâncării.

— Bună vremea, surioarelor, spuse el cu bunătate, trecându-și labele peste mustăți. Iacă, nu mă așteptam să vă-ntâlnesc așa de dimineată. Ce ziceți, o să plouă astăzi?

— Nu prea sunt semne, răspunse broasca țestoasă care se pricepea în astfel de lucruri. Nu vezi că firul de iarbă nici nu se clatină cel puțin?

— Atunci e bine, zise guzganul, căci tot aveam de gând să mai fac unele reparații la casă. Ploaia de mai zilele trecute mi-a surpat văgăuna și azi-noapte am dormit afară și, drept să vă spun, mi-au cam degerat lăbuțele.

— Așadar, locuiești prin apropiere? Întrebă căprioara.

— Uite-aci, la depărtare de-o palmă. Îmi pare bine că suntem vecini. Dacă vă face plăcere, aș vrea să ne ntâlnim cât mai des, să schimbăm o vorbă și să ne ajutăm la nevoie. Sunt singur cuc și tare te mai plictisești când nu vezi pe nimeni în preajmă.

— Îmi pari un guzgan cumsecade, zise broasca țestoasă, și prietenia dumatăle nu ne poate fi decât de folos. Vom trăi laolaltă, așa cum zici, și poate că-n ceasuri de primejdie vom ști să ne ajutăm ca prieteni cinstiți.

— De bună seamă, răspunse guzganul.

Și porni să-și vadă de treburile, scurmând cu ghiarele în pământ să-și pună casa în rânduială.

În aceeași clipă, de pe-o creangă de mesteacăn bătu de câteva ori din aripi o turturică. Era o pasăre fumurie, cu ciocul lung. Privi spre cele trei viețuitoare cu ochii galbeni ca două mărgele, căci auzise cele ce vorbiseră împreună. Atunci, fiindcă și ea era dornică să lege prietenie cu cineva, le spuse că n-ar face rău dac-ar primi-o și pe dânsa în tovărășia lor, întrucât era o turturică de soi, care nu făcuse nimănui vreun rău și nu prea avea obiceiul să zboare până la mari depărtări, de teamă să nu cadă cumva într-un laț.

— Bucuroși, răspunse de astă dată guzganul, care părea să fie cel mai în vârstă. Fiecare dintre noi îi poate ajuta celuilalt la nevoie. Și, odată ce ne-am împrietenit, avem datoria să ne sprijinim și la bine și la rău.

În privința celor spuse de guzgan, cine nu știe câte primejdii nu le-amenință pe bietele viețuitoare în inima pădurii, unde mișună lupii, mistreții și vulpile, unde omul n-are ce căuta și unde se petrec atâtea lucruri pe care nici n-ai cum să le bănuiești!

Cei patru prieteni, după ce-și povestiră pe rând

neajunsurile îndurate din ceasul când se născuseră, ajunseră la încredințare că erau singuri pe lume, că nicio altă bucurie n-ar fi putut să-i mângâie în afară de prietenia lor, și tocmai pentru aceasta căutau să nu se mai despartă, să viețuiască pururi în apropiere unul de altul și să-și dea o mână de ajutor în orice împrejurare.

Își puseră apoi întrebarea, cine avea să se îngrijească de casă, fiindcă, de vreme ce locuiau împreună, culcușurile trebuiau să fie pregătite la mică depărtare unul de altul. De-ale mâncării avea s-aducă fiecare. Aveau să se întâlnească dimineața, la prânz și seara.

Deocamdată, era primăvară și niciunul n-avea să ducă lipsă de hrană. Mai aveau încă mult până în iarnă, dar aveau datoria să se pregătească din vreme, să-și adune provizii și să-și facă culcușuri călduroase pentru vremea când nu le-ar mai fi fost în putință să străbată cărările pădurii.

Locul unde se întâlneau era ferit de ochii lumii. Copacii erau bătrâni, cu trunchiurile groase de nu le puteai cuprinde cu brațele amândouă. Iarba era deasă și, la mică depărtare, sub steiurile mari cât casă, se săpau văgăuni adânci unde își puteau găsi oricând o ascunzătoare.

În ceasurile lor de răgaz, viețuitoarele noastre, după ce-și potoleau setea la izvorul din apropiere, se trânteau în iarbă și se așezau la stat, întrebându-se cu uimire ce putea să fie dincolo de marginea pădurii, în lumea pe care n-aveau s-o cunoască niciodată.

Alteori se jucau de-a v-ați ascunselea și Sprintena, care era cea mai mare la trup, trebuia să le caute pe celelalte, mirosind pretutindeni ca să le dea de urmă. Mai lesne o găsea totdeauna pe biata broască țestoasă, din pricină că ea avea mersul greoi și anevoie se putea

ascunde prin văgăuni. Guzganul, care se tupila sub câte-o frunză, se da de gol, rămânându-i coada afară. Singură turturica tăcea mîlc pe câte-o creangă, privind cu ochii ca două mărgele la umbletul fără preget al căprioarei care nu ştia ce să se mai facă de necaz atunci când nu găsea ascunzătoarea tovarăşilor.

În sfârşit, ce să mai spun? Rareori se întâmplă să vezi o astfel de tovarăşie la nişte biete vieţuitoare ale pădurii, tovarăşie care n-ar fi rău dacă ar putea dăinui şi printre oameni.

Trecuse un an de când se întâlнисeră şi n-aveau pricini să se plîngă una de alta. Căprioarei îi crescuseră corniţele, guzganul băgase el singur de seamă c-avea acum o coadă şi mai lungă, broasca ţestoasă îşi simţea casa şi mai grea în spinare, iar turturica, după ce năpârlise de pene, se îmbrăcase într-o haină şi mai fumurie, care-i şedea foarte bine. Asta nu le împiedica să trăiască în cea mai bună prietenie.

Bucuroase că scăpaseră de asprimile iernii, ieşeau acum la soare şi se hârjoneau prin iarbă. Turturica se aşeza în creştetul căprioarei, iar guzganul se lua cu dânsa la întrecere în fugă, în timp ce broasca ţestoasă, fiindcă nu putea să alerge, ţinea socoteală cine va ajunge mai întâi la tufanul de lîngă văgăună. Se-nţelege că Sprintena ajungea totdeauna mai repede. De ciudă, guzganul mustăcea fără astîmpăr, făgăduind s-o întreacă a doua zi, dar veşnic rămânea în urmă.

Într-o zi ca toate zilele, liniştea lor avea să fie tulburată de-o mare nenorocire, care ar fi dus poate şi la mai rău dacă vieţuitoarele noastre nu s-ar fi ajutat între ele. Prin cine ştie ce întâmplare, pădurarul ajunsese prin partea locului. Pesemne că ştia el ceva, de vreme ce se abătuse din calea obişnuită şi rătăcea prin locuri

neumblate. Adusese cu sine o plasă de pescar, lată cât jumătate dintr-o arie, pe care o avea acasă de cine știe când. Încredințat că în apropiere de stânci își făceau culcuș căprioarele, omul nostru plecase la vânatoare. Lângă trunchiul unui jugastru găunos, legă plasa de câteva răchite și se duse pe-ací încolo, urmând ca a doua zi în revărsatul zorilor să se reîntoarcă și să-și ia prada gata prinsă în rețeaua împletită din sfori.

Sprintena, după ce-și luase bun-rămas de la ceilalți tovarăși, pornise prin lăstăriș după muguri. N-avea nicio grabă, căci muguri erau destui și-i putea găsi pretutindeni. Rupse un vârf de ici, rupse un vârf de dincolo și, după nu știu câtă vreme, ajunse aproape de plasă. O privi un răstimp, fără să-și dea seama cam ce-ar fi putut să fie. Și iată că tocmai în preajma jugastrului găunos zări un mănunchi de muguri proaspeți, pe care n-ar fi vrut să-l scape.

Se codi câtăva vreme, neputând s-ajungă până acolo. Își făcu fel de fel de planuri, aci ridicându-se în două picioare, aci hotărâtă să sară peste plasă. Și în clipa când mai-mai s-atingă cu botul mănunchiul de muguri, simți dintr-odată c-o prinde cineva de picior. Trase cu putere, dar rețeaua de sfori o acoperi în întregime, ajungându-i până în dreptul grumazului.

Ce să facă biata căprioară? Se zvârcolea în toate chipurile, dar pe măsură ce căuta să se smulgă din strânsoare, sforile o strângeau și mai tare, astfel că în cele din urmă ajunse să nu mai poată face nicio mișcare.

Rămase înțepenită, culcată pe spate, cu botul aproape de vâgăună, cu picioarele zgârcite și cu inima bătându-i fără astâmpăr, de-ai fi zis că e gata să-i spargă coșul pieptului.

Celelalte tovarășe o așteptară la prânz, o așteptară și

seara, dar nici pomeneală din Sprintenă. Trecu noaptea și în revărsatul zorilor, îngrijorate și fără să fi putut închide ochii o singură clipă, începură să-și dea cu părerea cam ce-ar fi putut să se întâmple cu buna lor prietenă.

Încotro să se fi dus? Pentru ce nu mai venise înapoi? Nu cumva s-o fi rătăcit? se întrebau una după alta.

— Eu, zise turturica, fiindcă am aripi, voi porni în căutarea ei. Trebuie să-i dau de urmă.

Și porni în zbor. Străbătu pădurea în lung și în lat; făcu popas pe crengile cele mai noduroase, coborî în iarbă, dădu ocol stâncilor, se ridică deasupra tufanilor. Nimic. Se reîntoarse istovită de atâta alergătură, dar fără s-aducă veste bună.

— Să știți că ne-a părăsit, zise guzganul. Pesemne că nu-i mai plăcea tovărășia noastră.

— Altceva, ce să fie? adăugă turturica. Ea nu se depărta niciodată de casă. De bună seamă, și-a luat lumea-n cap.

— Tăceți și nu mai spuneți astfel de vorbe! își dojeni tovarășii broasca țestoasă. Cum vă puteți închipui una ca asta? Ea să ne părăsească? Dar ce rău i-am făcut? Mai degrabă să nu i se fi întâmplat vreo nenorocire. Încă de-alaltăieri aveam o presimțire care nu-mi dă pace.

— Așa trebuie să fie, zise guzganul. Să știți că biata noastră surioară a căzut în vreo prăpastie ori a fost sfâșiată de lupi.

— Hei, dac-aș avea și eu aripi ca turturica, rosti pe gânduri broasca țestoasă, n-aș mai sta în cumpănă o singură clipă și m-aș duce s-o caut până la capătul lumii. Dar vedeți că blestemata de casă pe care-o port în spinare nu-mi îngăduie să mă mișc decât atât cât să-mi pot agonisi cele de trebuință pentru trai.

— Eu nu preget cătuși de puțin, răspunse turturica.

Uite, acum îmi au zborul și n-am să mă reîntorc până ce nu-i dau de urmă.

Acestea zicând, se ridică de la pământ și începu să salte în zbor printre trunchiurile copacilor. Dar n-avu nevoie s-alerge îndelungă vreme. După câteva bătăi din aripi, numai ce zărește în măracinișul din preajma jugastrului, biata căprioară legată cobză, istovită de puteri și de-abia mai suflând.

— La una ca asta nu m-aș fi așteptat, ciripi cu inima strânsă de durere, turturica. Mare pacoste a căzut pe capul tău, surioară. Dar nu-i nimic. Noi suntem aici și-ți vom da o mână de ajutor. Așteaptă-ne și nu plânge. Venim numaidecât.

Cât ai clipi din ochi, le duse trista veste celorlalți tovarăși.

— Afurisit pădurar! strigă plin de mânie guzganul. Dar va avea de a face cu noi. E departe până acolo?

— Nu așa departe, dar nici prea aproape.

— Atunci, ca să nu ne pierdem vremea în zadar, îngăduie să mă urc în spinarea ta, surioară. În acest chip vom putea s-ajungem mai repede. Și-n ce privește lațul, să n-aveți nicio grijă. Eu îi sunt nașul.

Fără să mai stea pe gânduri, turturica îl luă în spate de-i atârna coada țeapănă ca un fir de lăuruscă și, cât ai bate din palme, ajunseră la locul cu pricina.

Guzganul se și apucă de lucru, căutând să-și îmbărbăteze tovarășa:

— Stai liniștită și nu te mișca, surioară. Am eu grijă de toate. Să sfârșim lucrurile până a nu se reîntoarce afurisitul de pădurar.

Și ronț-ronț, începu să dea gata sforile una după alta, parc-ar fi ronțăit la o fâșie de slănină în podul cine știe cărei case. Și iarăși ronț-ronț, sforile se desfăceau ca și

cum ar fi fost tăiate cu foarfecă.

— Vedeți? rosti în șoaptă guzganul. Am ros plasa într-o parte. Rămâne acum să ne îngrijim și de partea cealaltă. Iar după aceea, mai am de făcut o creștătură la mijloc și lucrul e gata.

Ronț-ronț, desprinse sforile din dreptul grumazului. Ronț-ronț, ajunse până la mijloc. Și mai ronțai de câteva ori și plasa se destrămă de sus până jos, astfel că biata căprioară putu în cele din urmă să se ridice în picioare.

În acest timp, turturica stătuse cățărata pe-o creangă, uitându-se în toate părțile ca să vadă dacă nu s-ar fi ivit cineva. Dar fiind încă prea de dimineață, de bună-seamă că pădurarul era încă departe.

— Așa, surioară, zise guzganul, acum ai scăpat de primejdie. Bine c-am venit la timp. Dă-te jos din tufan, turturică, și pornește înainte spre casă. Biata broască țestoasă trebuie să fie tare îngrijorată. Spune-i că venim și noi de grabă. Iar tu, căprioară, nu mai sta pe gânduri. Ești cea mai sprintenă dintre noi. La drum prin lăstăriș. Eu mă voi furișa prin iarbă și, binișor-binișor, până aproape de amiază cred c-am să fiu acasă.

Ce credeți însă că făcuse broasca țestoasă în această vreme? Îndurerată peste măsură și fără să-și mai poată stăpâni bătăile inimii, se târâse biata prin iarbă cu casa în spinare, rătăcind de colo până colo, doar-doar o da de urma căprioarei, până ce în sfârșit ajunse lângă trunchiul jugastrului. Dar ceilalți tovași o zbughiseră de mult în inima pădurii și pe locul unde fusese prinsă căprioară, nu se mai zărea decât plasa sfâșiată.

Pădurarul, care tocmai venea să-și caute prada, simți că se împiedică de ceva și dădu peste broască.

— Hei, zise el, am plecat după una și dau peste alta. De când n-au mai văzut copiii mei o broască țestoasă! Dar

vor putea oare să se joace cu dânsa și n-are să-i sperie cumva? Oricum ar fi, tot am s-o iau cu mine. La urma lurmei, n-au decât s-o mănânce pisicile.

Și se plecă s-o ia de jos. Dar în aceeași clipă turturica îi trecu pe sub nas, atingându-i obrazul c-o aripă și omul începu să se frece la ochi, parcă i-ar fi dat un gunoi într-ânsul. Broasca țestoasă, simțind că și pe ea o paște primejdia, o luă la fugă printre buruieni și se ascunse într-o gaură.

Când se uită pădurarul la plasă, ce să vadă? Despicață de sus până jos și nici urmă de vânat. Începu să ocărăască de ciudă și, bănuind că cine știe ce lighioană a pădurii îi făcuse pozna, căută cu luare-aminte într-o parte și într-alta. Aproape că-și și uitase de vânat căutând, în timp ce guzganul îi făcea semne din mustăți broaștei țestoase să se ia după dânsul, iar căprioara se vârâse tocmai în adâncul văgăunii de sub steiuri, tăcând chitic.

După ce căută îndelung, pădurarul se îndreptă spre marginea pădurii, ca și când nici vorbă n-ar fi fost vreodată de plasă sau de vânat. Iar când soarele se înălțase drept în slava cerului și lăsa să picure stropi de lumină printre frunze, cei patru tovarăși, bucuroși că se regăsiseră după atâta trudă și-atâta îngrijorare, se strânseră în brațe cu neasemuită bucurie și vă puteți închipui câte lacrimi li se scurseră din ochi de mulțumire că niciunuia! nu-i fusese dat să cadă pradă nenorocirii.

RĂZBUNAREA ȚÂNȚARULUI

— Bunicule, mai spune odată povestea cu țânțarul care avea necaz pe Moș Martin! strigară copiii în cor, văzând că bunicul se pregătește să-și ia locul de lângă vatră, unde avea obiceiul să picotească cu luleaua între dinți.

— Ci mai dați-mi pace, măi băieți, răspunse bătrânul căruia nu prea voia să i s-aprindă luleaua. V-am mai spus-o de atâtea ori.

— Uite, vrea s-o audă și Grigoriță, care e vecin cu noi. Lui n-are cine să-i spună povești. Haide, bunicule!

— Ei bine, văd că n-am să scap de gura voastră. Atunci ascultați!

Și bunicul începu să povestească.

Se zice că țânțarul avea mare necaz pe Moș Martin, din pricină că într-o zi era cât pe-acți să-l strivească cu laba, tocmai când bietul se pregătea să se înfrupte și el dintr-un berbec trăsnet pe culme, într-o poiană. Fiindcă, trebuie să știți că-n ziua aceea dăduse o ploaie mare cu fulgere și turma, prinsă de furtună pe coastă, o luase razna pe plai, căutându-și țarcul. Berbecul, care pesemne rămăsese mai în urmă, își încurcă coarnele în niște mărăcini și, luptându-se să scape din încurcătură, fu lovit de trăsnet și rămase mort pe loc. La câțeva vreme, după ce trecuse ploaia, ursul, ieșind domol din vizuină, porni prin zmeuriș după de-ale mâncării și, când ajunsese în poiană, cât pe-acți să se împiedice de trupul berbecului, căzut între mărăcini cu picioarele în sus și cu ochii sticloși.

Țânțarul, care își găsisese adăpost sub o frunză de brustur, văzând c-a ieșit soarele, începu să salte sprinten

în potopul de lumină și fiind tare flămând, fiindcă nu supsesse nicio picătură de sânge în ziua aceea, se lăsă din zbor pe grumazul berbecului și își înfipse acul în pielea caldă încă. Ursul, mirosind și mormăind, nu prea părea să fie mulțumit de prada ce-i cădea sub labă pe neașteptate. Mai înșfăcase el berbeci din târlă, dar îi prinsese vii și-i dusesse între labe până la vizuină. Acum, ce să facă cu berbecul mort, pe care nici n-avea cum să-l târască pe plai? Astfel că, necăjit peste măsură, mai cu seamă că-i era și foame, îl răsturnă c-o labă printre măracini și își văzu mai departe de drum.

Țânțarul, care sugea cu lăcomie din sângele împiftiat al berbecului, se pomeni cu caierul de lână în cap, aproape să fie strivit sub laba cu unghiile de câteva ori mai mari decât el. Se ascunse cât putu mai bine și, în clipa când ajunse la încredințarea că nu-l mai pândește nicio primejdie, ieși din ascunzătoare, îl zări pe Moș Martin legănându-se în goană pe dâmburi și își puse în gând să se răzbune.

Iată că într-o bună zi ursul se întâlnește cu țânțarul. Cel din urmă, văzându-l, îl recunoscuse numaidecât, dar ursul n-avea de unde să-l cunoască pe dânsul.

— Ascultă, țânțarule, îi spuse ursul, tu care îți înfigi acul în pielea oricărei viețuitoare ca să-i sugi sângele, ai putea să-mi spui care sânge e cel mai dulce?

Țânțarul, fiindcă știa el ce știa, se grăbi să răspundă:

— Apoi nu mai încape nicio îndoială că sângele de om e cel mai dulce.

Acestea zicând, își văzu de drum, încredințat că ursul avea să dea peste mari neajunsuri umblând după sânge de om. Și într-adevăr, fără să-i mai ceară alte deslușiri, Moș Martin o luă la vale în căutare de sânge omenesc.

Merse ce merse și se întâlnește cu un băiețaș.

— Oprește! strigă el cu gura căscată și rotindu-și ochii în fundul capului. Spune-mi repede: tu ești om?

— Deocamdată n-aș putea să spun că sunt om, răspunse fără sfială băiețașul, dar am să fiu într-o zi când voi porni cu taica la târg și-mi va pune dăsaș cu merinde pe spinare.

— Până atunci va mai trece apă pe gârlă, mormăi ursul nemulțumit din pricină că nu-i ieșise în cale un om adevărat. Du-te. N-am ce face cu tine.

Mai merse ce mai merse și se întâlni cu un cerșetor. Văzându-l, i se opri drept în față, strigând:

— Stai pe loc și-mi spune: tu ești om?

Slab și numai zdrențe, cu traista goală la șold, târându-și piciorul și proptindu-se în băț, cerșetorul răspunse:

— Am fost om pe vremuri, dar au căzut multe neajunsuri peste mine, și-acum nici eu nu mai știu ce sunt.

— Dacă nu ești om, rosti cu mânie ursul, vezi-ți mai departe de drum. N-am ce să fac cu tine.

Și îl lăsă în plata Domnului.

Merse ce merse și se-ntâlni cu un oștean călare.

— Oprește! îi strigă el. Spune, tu ești om?

— Om ca toți oamenii, răspunse oșteanul. Și, fiindcă era tare grăbit, dădu pintoni calului și își văzu de drum.

Dar Moș Martin, căruia nu-i trecea prin minte să-l scape din labă, porni în goană după dânsul de-i jucau scaieții în blană. Oșteanul, văzându-se urmărit, trase sabia din teacă și îl izbi pe urs drept în moalele capului, de-i tășni sângele din rană ca izvorul din brazda acoperită cu iarbă. Ursul, care vedea că nu e de glumit cu oșteanul, făcu o săritură înapoi și-o luă la fugă de-i ajungeau tălpile mai sus de grumaz. În acest timp, oșteanul nostru, căruia nu-i erau mâinile legate, își desfăcu carabina de după umăr

și trase în două rânduri asupra fugarului, ciuruindu-i blana roșcată din care săreau scamele încoace și-n colo.

Trecuse câtă va vreme de la această întâmplare, când într-o zi, pe la nămiezi, ursul se întâlnește cu țânțarul într-o margine de povârniș. Morocănos, ursul îi spuse:

— Nu știu dacă-ți mai aduci aminte, țânțarule, că te-am întrebat odată ce sânge e cel mai dulce și tu mi-ai răspuns că sângele de om. Ei bine, chiar dac-ar fi așa, află că mie nu-mi place și-n viața mea n-am să mai alerg după astfel de hrană.

— Dar pentru ce? întrebă țânțarul râzând și prefăcându-se că nu știe nimic.

— Apoi să vezi ce mi s-a întâmplat, reluă cu mânie în glas Moș Martin. Omul, după cât am băgat de seamă, nu prea știe de glumă. De îndată ce m-am luat după el cu gând să-i sug din trup câteva picături de sânge, a scos limba la mine, dar o limbă atât de lungă cum nimeni nu-și poate închipui, și m-a lovit cu ea drept în moalele capului. Afurisită viețuitoare trebuie să fie omul dacă are o limbă atât de ascuțită, care m-a săgetat la os. Dar asta n-a fost de ajuns. Văzând că n-o scot la capăt cu dânsul, am luat-o la fugă, dar nici el nu s-a dat bătut. A început să scuie după mine, dar mă scuipa cu atâta putere, îndrăcitul, încât parc-ar fi avut numai fulgere în gură, căci era cât pe-acți să

cad răpus de durere și parcă mai simt și-acum împunsătura sub blană.

Năstrușnicul țânțar începu să râdă cu hohot de neghiobia ursului, încât aproape să crape de atâta râs. Asta însă n-ar fi fost cu puțință, deoarece țânțarul e slab și costeliv, cu toate că se hrănește cu sângele tuturor celorlalte viețuitoare. Și iacă, așa s-a răzbunat el, ca să-l țină minte ursul până la moarte.

COPILUL FĂRĂ INIMĂ

Au fost odată doi frați care nu se iubeau unul pe altul, din pricină că nu semănau la fire și apucături cum nu seamănă coțofana cu privighetoarea.

Cel mai mare era îndărătnic și răutăcios, pus numai pe gâlceavă, pururi gata să facă numai rău, supărându-și părinții și batjocorindu-și micii lui prieteni. Își petrecea ziua numai pe uliță și prin marginea târgului, cățărându-se prin pomi ca să fure prune și mere din grădinile vecinilor. Da cu pietre după câini și-i alunga pe bătăturile altora, iar bietelor pisici le lega câte-o tinichea de coadă, schilodindu-le și tăindu-le părul cu foarfecă.

Nici păsările nevinovate nu scăpau tefere din mâna lui. Punea lațuri pentru vrăbii aproape de gardul din fundul curții, momindu-le cu sămânță de cânepă și firimituri de pâine. Iar atunci când prindea vreuna, îi sucea gâtul și-o da câinilor s-o mănânce, bucurându-se de parc-ar fi făcut cine știe ce mare ispravă.

Frățiorul lui mai mic era pâinea lui Dumnezeu. Nu l-ai fi văzut vreodată înhăitat cu copii răi, nici sărind gardurile prin vecini, nici schilodind dobitoacele. Se purta curat îmbrăcat și nu ieșea pe uliță decât atunci când mama lui îi dădea voie. Își petrecea timpul mai mult prin grădină, îngrijind de flori, udându-le și măturând frunzele uscate ce năpădeau cărările. Dacă avea o bucată de pâine, o împărțea cu cel mai cuminte dintre tovarășii lui de joacă. De altfel, nu-l mârșea pe niciunul și toți îl iubeau deopotrivă, ascultându-i povața care era totdeauna înțeleaptă și lăsându-l pe dânsul să hotărască atunci când își puneau în gând să facă un lucru.

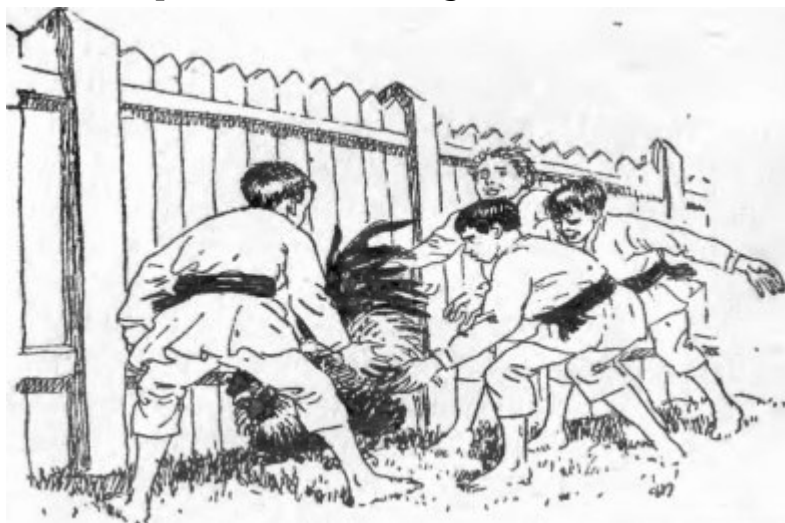
Părinții celor doi copii erau foarte mulțumiți de

purtările celui mic, dar nu știau ce să mai facă văzând urâtele apucături ale celui îndărătnic. Dacă se întâmpla să-l închidă în casă, ca să nu mai umble haimana pe drumuri, era în stare să spargă geamul și să sară pe fereastră, iar dacă îl trăgeau de urechi, țipa cât îl lua gura, se tăvălea pe jos murdărindu-și îmbrăcămintea, sau o lua la fugă prin târg de nu-l mai vedeau cât era ziua de lungă.

Odată, părintele copiilor, care era un vânător strașnic, porni cu noaptea în cap la pădure unde auzise că s-a pripășit un lup care făcea mari stricăciuni. În lipsa lui de-acasă, cel mare, bucuros că n-are cine să-l pedepsească dacă i-ar mai fi trecut prin minte cine știe ce boroboată, se duse ca de obicei prin vecini, înhăitându-se cu alții de seama lui, copii fără căpătâi pe care n-avea cine să-i dojenească.

După ce chibzuiră îndelung ce rău să mai facă, unul dintre ei spuse:

— Baba care locuiește în marginea târgului, are un cocoș pintenog, care toată ziua scurmă prin marginea șanțului. Să-l prindem și să-l frigem.

— Dar dac-am vrea să-l tăiem, zise altul, n-avem cuțit.

— Am eu un briceag, rosti al treilea, și-i vom face de petrecanie.

Porniră într-acolo și se răspândiră în așa chip ca să prindă cocoșul la mijloc. Îi aruncară câteva grăunțe de porumb și-n clipa când ajunseră aproape, cel mai sprinten îl apucă de-o aripă, îi prinse ciocul între degete și-o luă la fugă spre lunca din marginea iazului.

Aci, unii erau de părere să-l înece, alții, mai buni la inimă, hotărâră să-i dea drumul. Cel care avea briceagul spuse că el vrea să-l taie la gât, așa cum văzuse că face un frate al lui mai mare.

— Stați, zise copilul îndărătnic al cărui părinte plecase la vânătoare, am găsit eu altceva și mai bun. Uite colo, aproape de știubei, o femeie spală rufe. Cazanul e pus la foc și apa trebuie să fie fiartă. Aruncăm cocoșul în cazan, îl scoatem afară și-l curățim de pene, iar după aceea îl punem pe tăciuni să se frigă.

Așa și făcură. Femeiea, care își vedea de treburi în marginea iazului, nu băgă de seamă la început ce robotesc copiii pe lângă foc. Dar în clipa când veni să-și strângă rufele întinse pe iarbă și văzu cocoșul jumulit de pene și pus întreg pe cărbuni, începu să-i ocărăască, strigând că se va duce să le spună părinților ce ispravă făcuseră.

Mama copilului îndărătnic află numaidecât de cele întâmplate. Așteptă până la reîntoarcerea haimanalei și, de îndată ce-o văzu acasă, o închise într-o odaie din fundul curții de care nu se slujea, cu gând s-o pedepsească cu cea mai mare asprime.

Nu mult după aceea se reîntoarse și tatăl acasă, venind de la pădure. Îi spuse nevastei că împușcase lupul într-un bârlog, unde lăstărișul era mai des, și că-l aduceau doi oameni într-o căruță pe care-o întâlneau pe drum.

Ce-și puse mama în gând atunci? Să-l lecuiască odată

pentru totdeauna pe fiul ei cel năzdrăvan de relele lui apucături. Așteptă până ce oamenii aduseră lupul împușcat în ogradă și le spuse să-l lase în pridvor, lângă ușa de la odaia în care dormeau copiii.

Tatăl, care nu știa nimic de toate acestea, se duse la târg după treburi, spunând că se reîntoarce curând. Tocmai începuse să se-nnopteze și pe la casele oamenilor se aprindeau luminile la ferestre.

Mama se îndreaptă spre fundul curții, deschise ușa odăii în care îl ascunsese pe îndărătnic și, luându-l de mână, îl târî până în tindă, unde zăcea lupul cu blana străpunsă de alice.

— Pentru ce ai omorât lupul? îi strigă dânsa, silindu-l să cadă în genunchi. Iată, privește-l! Ți-l mai aduci aminte? Tot așa arăta la chip mai-nainte de a-l fi ucis?

Copilul, care nu mai văzuse până atunci o astfel de dihanie, se îngrozi așa de tare încât nu mai avu nici glas ca să poată răspunde. Se ferea din răspuseri să nu se atingă de coama zburlită, dar văzând că maică-sa îl trăgea neconținut spre dihanie, începu să plângă și să-și ceară iertare, spunând că el a ucis cocoșul iar nu lupul.

— Minți, îi strigă mama. Tu ai ucis lupul. Știam primit veste că frații lui vor veni la noapte să ne sfâșie, ca să răzbune moartea celui mai mic dintre ei. Îți închipuești cât trebuie să fie de mari ceilalți. Dar te voi lăsa numai pe tine aci, ca să te sfâșie numai pe tine lupii, iar noi ne vom ascunde în casă și ne vom uita pe fereastră cum au să te înhațe, unul de ceafă, altul de picior, altul de mână.

Copilul aproape să leșine de spaimă. Când zărea mai cu seamă colții lupului, simțea că nu mai are putere nici să se ridice în picioare, și plângea de sărea cămașa de pe dânsul.

La câțeva vreme se reîntoarce și tatăl lui acasă. Mama

îi spuse la ureche ceea ce pusese la cale și părintele, nemulțumit de cele ce auzea pe seama îndărătnicului, fu și el de părere să fie lăsat afară ca să-l sfâșie lupii care acum trebuia să fi ajuns cam pe aproape de iaz.

Intrară cu toți în casă, iar pe răutăcios îl ținură îngenuncheat lângă trupul namilei cu părul sur și coada stufoasă. În cele din urmă, după ce-l întrebară dacă avea de gând să se cumițească, după ce-i ascultară gemetele și mărturisirile și după ce-l văzură pocăit ca niciodată, încuviințară să-l primească în casă. Maică-sa se prefăcu că zăvorește toate ușile de teama lupilor, iar tatăl său, care își atârnase pușca deasupra capului, spuse că n-are să doarmă toată noaptea și că va sta la pândă ca să se ia cu haita la trântă, numai dacă îndărătnicul mai face odată jurământ c-avea să se cumițească.

Într-adevăr, acesta nu închise ochii până aproape de revărsatul zorilor. Asculta cu luare aminte și cel mai mic zgomot îl făcea să tresară, așteptându-se parcă să vadă haita de lupi năvălind pe fereastră.

Din ziua aceea s-a cumițit așa de mult încât aproape că nu puteai să faci nicio deosebire între el și fratele său.

JOIANA

A fost odată un gospodar care, având ceva bani puși deoparte, se duse într-o zi la târg să-și cumpere o vacă. Stătu de vorbă cu unul și cu altul, străbătu târgul de la o margine la alta și, în cele din urmă, rămase cu ochii pironiți pe cel mai ștrașnic dobitoc din cireadă, o vacă cu coarnele mari, pătată cu alb și cu roșu.

— Cât îmi ceri pe vacă? îl întrebă el pe geambaș.

— Zece mii de lei, răspunse acesta. Vaca e de soi și dă douăsprezece ocale de lapte pe zi.

— Că dă douăsprezece ocale de lapte pe zi, nu e de mirare, zise omul. Orice vacă bună nu poate să dea mai puțin. Dar prețul mi se pare prea mare. Dacă vrei s-o cumpăr, uite șapte mii de lei. Dumneata iei banii și eu plec cu vaca.

Se mai târguiră câțeva vreme și la urmă se învoiră. Geambașul luă banii și-i puse la chimir, iar omul nostru porni spre casă cu vaca de funie.

Când intră pe poartă, nevasta lui, o femeie slabă, urâtă și rea, își puse mâinile în șolduri și cercetă vaca îndelung, parc-ar fi vrut s-o cântărească din ochi. Dar nu rosti nicio vorbă.

— Ei, ce zici? întrebă gospodarul, așa-i că e frumoasă Joiana noastră? Așa mândrețe de vacă, mai rar.

— Așa crezi tu, bărbate, răspunse după câțeva vreme femeiea. Dar eu sunt de altă părere. Joiana ta are coarnele întoarse cam anapoda și se uită cruciș. Să știi că n-ai cumpărat lucru bun. Vaca asta, ori e de neam prost, ori a căzut sub puterea unei vrăji. Și să vezi mai târziu că tot eu am dreptate.

— Pe tine nici dracu nu te mai poate mulțumi! strigă

cu mânie bărbatul. Așa ai fost totdeauna. Numai ce cumperi tu e de soi.

— Dar nici tu nu vrei s-asculți niciodată de sfaturile mele. Și doar mă știi că sunt femeie înțeleaptă și pricepută. Eu știu una și bună: vaca pe care-ai cumpărat-o trebuie să fie fermecată.

— Asta nu e nicio pagubă, se îndărătnici omul să-și dea cu părerea. Dar ca să dai șapte mii de lei pe-o vacă și să-ți dea douăsprezece ocale de lapte pe zi, cred că nu e glumă.

— Douăsprezece ocale pe zi?

— Ei da, ai să vezi. Douăsprezece ocale pe zi, dar numai în șapte luni ale anului. Nu-i așa că nu m-am păcălit?

— Dacă e adevărat ceea ce spui, atunci nu mai am nimic de zis, se înduplecă în cele din urmă femeia, a cărei privire scânteia de bucurie. Nouă ne ajung două ocale pe zi. Pe celelalte le vindem. Pân-a nu se împlini un an, ne vom scoate paguba și vaca ne va rămâne pe degeaba. Apoi cu banii ce vom strânge, ne vom cumpăra alte vaci și-un petec de livadă unde să le trimitem la pășune, iar la urmă ne vom face o casă mai ca lumea.

— Hei, răspunse omul, tu nu te gândești decât la câștig. Dar vaca nu trebuie să mănânce?

— Cât crezi că are să mănânce? Ia acolo o mână de paie. Ori vrei poate s-o îndopi și să moară de prea multă grăsime? Ascultă-mă pe mine. Vacile grase nu dau lapte mult. Așa că să nu te grăbești cu mâncarea.

— N-avea nicio grijă în această privință, rosti ca încheiere bărbatul. Mă știi că nu sunt un risipitor.

Și începând de-a doua zi, mulse vaca în fiecare dimineață. Nu lua nici mai mult nici mai puțin decât douăsprezece ocale, așa cum făgăduise geambașul.

Gospodinei îi venea să joace de bejurie. La una ca asta nu s-ar fi așteptat. Văzând că totul nu fusese minciună, începu să-și facă fel de fel de planuri. Își vedea ograda plină de vite, iar casa mult mai înaltă și mai arătoasă.

Dar în același timp, vaca nu se bucura câtuși de puțin de hrană îndestulătoare. Nu i se da să mănânce decât o mână de paie dimineața. N-o scoteau niciodată la pășune și staulul în care o țineau închisă era murdar și întunecos. Pasă-mi-te, mai înainte fusese o cocină de porci.

Cu cât o țineau mai mult închisă în staul, cu atât începea să slăbească. De la o vreme nu dădu decât zece ocale de lapte pe zi, apoi șapte, apoi cinci, până când ajunse la trei ocale. Și poate c-ar fi pierit de foame biata vacă, dacă un nepot al gospodarului, băiat milostiv și cuminte, care făcea mai toate treburile prin ogradă, n-ar fi avut grijă să-i dea hrană mai din belșug și să-i culeagă iarbă din grădină, pe care i-o punea proaspătă sub bot.

Din pricină că stăpânii lui erau oameni zgârciți și fără inimă, îl lăsau să doarmă în staul, pe niște paie, lângă vacă. Noaptea, când începea să simtă frigul, se culca sub botul vacii ca să-l încălzească cu răsuflatul ei. Și de multe ori Joiana, căreia așa îi puseseră numele, îl lingea în creștet cu prietenie, parcă l-ar fi cunoscut de când lumea.

Copilul n-avea decât unsprezece ani, dar era sprinten nevoie mare și pururi îl vedeai lucrând, fie la câmp, fie în ogradă, fie prin coșare.

Dar, cu toate îngrijirile lui, biata vacă slăbea văzând cu ochii. Într-una din zile, nu putu să dea mai mult decât o singură oca de lapte. Gospodina, înfuriată peste măsură, se grăbi să-i dea de veste bărbatului ei ce mare pacoste căzuse asupra lor, dojenindu-l că degeaba se lăudase cu Joiana, pentru care dăduse o mulțime de bani, că nu era bună de nimic și că n-ar fi fost rău dac-ar fi dus-o la târg s-

o vândă altcuiva.

Omul, plictisit de gura femeii și îmboldit el însuși la necaz, se grăbi să ia bățul din tindă și intră numaidecât în staul, cu gând să snopească vaca în bătaie.

— Dobitoc plin de răutate, strigă el începând să-i croiască cu joarda pe spinare, cum de nu-ți e rușine să te porți atât de aspru cu noi, care te-am îngrijit și ți-am făcut toate voile? Stăpânilor de la care te-am cumpărat le dădeai zilnic câte douăsprezece ocale de lapte iar nouă nu vrei să ne dai decât unul singur. Mi-am dat ochii din cap ca să te-aduc în ograda noastră; ți-am dat hrană din belșug și nu te-am scos afară să te bată vântul și să te ude ploaia. Asta ți-e răsplata? Ar trebui să-ți sfarm țeasta capului cu grebla!

— N-ai decât să dai în mine cât vrei, răspunse Joiana plecându-și fruntea. Uite în ce stare m-a adus zgârcenia ta și-a nevastei tale.

— Doamne, Maică Precistă! strigă atunci femeia îngrozită. Asta e mai bună ca toate. Vaca noastră știe să și vorbească. Am spus eu că trebuie să fie ceva la mijloc. Când ai adus-o pe poartă, am băgat de seamă din capul locului că se uită cruciș. Ai ajuns la vorba mea că e fermecată?

Bărbatul nu știu ce să răspundă. Rămăsese cu gura

căscată și cu bățul ridicat de parcă l-ar fi bătut cineva în cuie. Auzi, un dobitoc care să vorbească! Nu mai încăpea îndoială că vaca era fermecată. Totuși, fiindcă acum îi sta în putință să se înțeleagă cu dânsa, îi spuse:

— Văd că ai limba destul de lungă, vrăjitoare! Deslușește-mă, pentru ce nu vrei să mai dai lapte?

— Fiindcă nici voi nu-mi dați hrană destulă, răspunse Joiana. Nu m-ați scos niciodată la pășune și m-ați ținut închisă în staul, c-o mână de paie sub bot. Cum aș putea să dau lapte mai mult, când aud seara că se întorc vacile de la câmp, după ce-au păscut toată ziua? Poate c-aș fi murit de foame dacă nu s-ar fi milostivit de mine copilul acesta, care din vreme în vreme îmi aducea din grădină câte-un pumn de iarbă.

— Așa? Va să zică nepotul meu ține cu tine? Afurisit ștregar! Ei lasă c-am să-i arăt eu lui. De azi înainte să nu-l mai văd prin ograda mea.

— De azi înainte, strigă cu asprime vaca, nici eu nici copilul nu mai suntem în stăpânirea voastră. Află că, deși am înfățișarea unei vaci, eu sunt o zână. Am fost prefăcută în dobitoc acum șase ani, din pricină că n-am vrut să iau de bărbat pe un zmeu ce se pripășise la curțile noastre și-a vrut să-l ucidă pe tatăl meu.

Bărbatul și nevasta nu știau ce să mai creadă. Deodată, o lumină mare li se făcu înaintea ochilor și în loc de Joiana, în fața lor se năzări un chip frumos de zână, îmbrăcată în haine scumpe și-atât de frumoasă încât la soare te puteai uita, dar la dânsa, ba.

— Oameni răi, zise iarăși zâna, ca pedeapsă pentru zgârcenia și neîndurarea voastră, vă osândesc să nu mai aveți niciodată vacă în staul care să dea un strop de lapte. Pe copil îl iau cu mine și-i voi arăta calea pe care să meargă spre noroc și belșug.

Acestea zicând, luă copilul de mână și nimeni nu-i mai zări.

Bărbatul și nevasta rămaseră singuri cuc. La câtăva vreme după asta își cumpărară o altă vacă, dar nu dădu niciun strop de lapte. Așa s-a mai întâmplat și cu altele și poate că nici astăzi n-au un singur strop de lapte în toată casa lor.

AJUTĂ-ȚI APROAPELE!

Se apropiau sărbătorile Crăciunului și copiii începeau să se pregătească să meargă cu colindul. Îi vedeai alergând încoace și încolo, cu căciulile îndesate peste urechi, cu gulerele ridicate și suflând în pumni să-și încălzească mâinile degerate.

Lică, Tică și Fircă, trei buni prieteni care erau în aceeași clasă și locuiau pe aceeași stradă, își făcură planul să pornească și ei cu colindul. Se adunau când la unul, când la altul și învățau cele mai frumoase colinde, hotărâți ca toată lumea care i-ar fi auzit să rămână pe deplin mulțumită și ei să fie mai buni urători.

Într-o zi, cea dintâi zi de când li se pusese vacanță, afluă o veste nespus de dureroasă, care îi mârșni peste măsură. Unui coleg al lor, al cărui părinte era dulgher, i se întâmplase nenorocirea ca un buștean să cadă peste piciorul bietului om tocmai în clipa când voia să-l dea jos din car. Fusesse trimis în cea mai mare grabă la spital și-aci i se făcuse cunoscut c-aveau să-i taie piciorul mai sus de genunchi.

Copiii rămaseră încremeniți auzind această întâmplare și nu știau ce să facă să-și mângâie prietenul care plângea cu lacrimi fierbinți, mărturisind că părinții lui erau oameni săraci și că, mai ales în împrejurările de-acum, cu greu puteau s-o scoată la capăt cu nevoile, având de făcut mari cheltuieli și neavând niciun ban pus deoparte.

După ce se despărțiră, Lică porni spre casă cu inima plină de amărăciune, gândindu-se la nenorocirea ce căzuse pe capul bietului său coleg. Maică-sa, văzându-l tras la față și aproape cu lacrimi în ochi, îl întrebă ce are. El răspunse

la început că n-are nimic, dar în urma stăruințelor mamei sale, povesti întâmplarea cu bușteanul și laudă frumoasele purtări ale colegului pe care nenorocul îl pedepsise într-un chip atât de aspru, fără ca bietul de el să fi avut vreo vină.

— Uite, într-o astfel de împrejurare, zise mama, s-ar cuveni ca voi copiii să puneți mână de la mână și să-l ajutați pe cel căzut în nenorocire, fiindcă numai atunci ești plăcut lui Dumnezeu, când îți ajuți aproapele peste care-a dat o mare năpastă.

— La asta m-am gândit și eu, mamă, răspunse copilul, dar din puținul nostru cu ce-l putem ajuta?

— Eu socotesc, reluă mama, că lucrul cel mai bun ar fi ca tot ce veți strânge cu colindul să-i trimiteți dulgherului. El acum nu mai poate munci și poate că în zilele de Crăciun copiii lui să n-aibă o bucată de pâine pe masă. Cu ceea ce îi veți da voi, cu ceea ce îi vor trimite alții, se va putea strânge o sumă de bani care să le fie de folos.

— Ai dreptate, mamă, așa vom face, răspunse cu deplină încredințare Lică, simțindu-se mulțumit de pe-acum că putea și el, cu oricât de puțin, să vină în ajutorul unei familii nevoiașе.

Căută numaidecât să dea ochi cu cei doi prieteni ai lui, Tică și Fircă, și le spuse ce fel de povață îi dăduse maică-sa în privința mijlocului de ajutorare a dulgherului. Prietenii erau și ei de părere că numai astfel puteau să strângă o sumă de bani, făcându-le cunoscut acelora în casele cărora aveau să intre că nu pentru ei adunau banii, ci pentru cineva care se schilodise de pe urma meșteșugului.

În seara de ajun, Lică, Tică și Fircă porniră cu colindul. Ninge des, cu fulgi mari și ferestrele luminate se zăreau ca printr-o ceață. Glasuri limpezi se auzeau până departe și, din loc în loc, mogâldețe cu șaluri înfășurate în

jurul grumazului, cu trăiștile la șold și cu câte-o vârguță în mână ca să se apere de câini, așteptau să sfârșească cei sosiți înaintea lor, ca să se ia la întrecere și să spintece cu glașurile lor puternice întunerecul ce bătea în vânt de-a lungul ulițelor.

Cei trei prieteni se duseră mai întâi la casele cunoscute, unde fură primiți cu strigăte de bucurie. Banii îi aduna Firică, întrucât era cel mai mare. Străbătură mai multe străzi și intrară într-o mulțime de case, unde se bucurau de aceeași primire plină de bunăvoință.

Cam aproape de miezul nopții, când trecătorii se zăreau din ce în ce mai rar pe uliți, Lică fu de părere să se retragă spre casă, spunându-le celor doi tovarăși să meargă la dânsul, să numere banii, și a doua zi de dimineață să se ducă împreună la casa dulgherului și să-i înmâneze soției lui suma câștigată.

— Tu vrei să-i dăm toți banii? întrebă Firică.

— Negreșit, răspunse Lică, doar așa ne-am înțeles.

— Bine, dar atunci să colindăm de pomană prin zăpadă și mâine să n-avem în buzunare niciun gologan, atunci când alți copii de seama noastră își vor cumpăra fel de fel de lucruri din ceea ce vor fi strâns cu colindul?

Lică și Tică tocmai voiau să răspundă și să-l dojenească pe tovarășul lor că-și lua vorba înapoi, când acesta, lovindu-se cu palma peste frunte ca și cum de-abia atunci și-ar fi adus aminte de ceva, le spuse:

— Știți că nu departe de-aci locuiește un om cu dare de mână, pe care părinții mei cunosc foarte bine. Dacă ne-am duce și la dânsul?

— Fie, răspunseră ceilalți doi, iar după aceea să mergem acasă.

— Cred că e mai bine, reluă Firică, să mă duc eu singur la început, să văd dacă ferestrele sunt luminate. Voi

să m-așteptați aci. Casa e la câțiva pași. Mă reîntorc numaidecât.

Încrezători, cei doi copii îl lăsară pe Firică să plece. Așteptară câțeva vreme, dar văzând că tovarășul lor nu se mai reîntoarce, cotiră la stânga, pe unde îl văzuseră plecând și, după câțiva pași se opriră, socotind că de-aci l-ar fi putut zări mai lesne. Dar așteptarea le fu zadarnică și de astă dată.

— Să știi că Firică nu mai vine înapoi, zise Tică.

— N-aș crede să fie atât de rău la suflet, răspunse Lică.

— Atunci, pentru ce s-a arătat nemulțumit când i-ai spus că pentru noi nu păstrăm nimic din banii adunați cu colindul?

— Se poate întâmpla ca tu să ai dreptate. Eu zic însă să-l mai așteptăm.

— Să-l mai așteptăm, zise Tică, suflându-și în pumni să-și dezmoștească degetele.

Trecuse o bună bucată de vreme de la plecarea lui

Firică, dar parcă îl înghițise pământul. Pe uliți nu se mai zărea nimeni. Ninsoarea era și mai deasă și începuse să sufle un crivăț tăios ce ridica nămeții pe lângă porți.

Cei doi copii rămaseră cu încredințarea că tovarășul lor fugise cu banii. Așa ceva nu le-ar fi trecut niciodată prin minte. Lică, îndurerat cum nu fusese nicicând, mai cu seamă că-l zugrăvise pe Firică în ochii mamei lui ca pe-un băiat cuminte și cu suflet bun, începu să plângă cu amărăciune și parcă nu-i mai venea să se reîntoarcă acasă și să le mărturisească părinților lui cu ce fel de tovarăș plecase la drum.

În clipa aceea, un domn care trecea pe stradă, înalt și bine îmbrăcat, văzându-l pe Lică plângând, se apropie în cea mai mare grabă și, punându-i mâna pe umăr, îl întreabă cu bunătate:

— Ce ți s-a întâmplat, micuțule?

— Un tovarăș al nostru, răspunse Lică printre hohote de plâns, cu care-am colindat jumătate din noapte, a fugit cu banii și mâine n-avem ce să-i ducem bietului dulgher.

— Dulgher? Tatăl tău e dulgher?

— Nu, domnule, dulgher e părintele unui coleg al nostru. I-a căzut un buștean peste picior și i l-a frânt. Acum e la spital și noi am luat hotărârea să mergem cu colindul și banii ce vom strânge să-i ducem acasă la dânsul ca să aibă familia cu ce să-l îngrijească.

Domnul rămase pe gânduri câteva clipe, apoi înțelegând totul, mângâie copilul pe obraz și-i spuse:

— Tovarășul vostru e de două ori vinovat; mai întâi pentru că v-a lăsat în părăsire, când trebuia să facă parte dreaptă între câteșitrei; în al doilea rând, pentru că știa foarte bine în mâna cui aveau să ajungă banii strânși. Prin fapta lui a dat dovadă că e un nesimțitor și că nu-l doare suferința aproapelui. Dar, ia să-mi spunei, unde e casa

dulgherului căruia i s-a întâmplat nenorocirea?

— Aproape de marginea târgului, domnule, răspunse Lică oprindu-se din plâns și privindu-l cu ochii înșeninați de bucurie.

— Bine, să mergem împreună pân-acolo.

Porniră împreună și, când ajunseră în poartă, domnul scoase din buzunar o hârtie de o mie de lei și i-o întinse lui Lică, zicând:

— Du-te și bate ușă. Zici că dulgherul a fost dus la spital. Nevasta și copiii trebuie să fi rămas acasă. Dă-le acești bani și spune-le că i-ai câștigat cu colindul. Eu voi aștepta aci. Dar să nu pomenesci nimic de mine. Totul pornește numai din dărnicia ta.

Lică se reîntoarse după câteva clipe. Făcuse întocmai așa cum îl povățuise domnul care sta de-o parte, sub felinar, alături de Tică.

— Ai dat banii? Întrebă el.

— Da, și mama colegului nostru părea nespus de mulțumită.

— Bine, acum să mergem. Pe tovarășul vostru care s-a dovedit atât de rău la inimă, să nu-l mai băgați niciodată în seamă. Chiar dacă și-ar cere iertare și v-ar înapoia banii, să-l ocoliți. Și fără să-i aduceți vreo mustrare, să-l lăsați să treacă înainte dacă vă veți întâlni pe același drum ori să-i întoarceți spatele ca unui nemernic.

După ce meraseră împreună câțeva vreme, în clipa când s-ajungă aproape de casa lui Lică, domnul milos vâri în buzunarul fiecăruia dintre copii câte-un pumn de gologani și urându-le noapte bună, coti pe altă stradă.

Dumnezeu avea să-l răsplătească pe fiecare după purtările lui.

MOȘ VULPOI

Moș Vulpoi își avea culcușul în scorbura unui tufan, la rădăcina căruia săpase el însuși o groapă adâncă în care adunase o mare grămadă de frunze uscate. Trăia împreună cu cei doi pui ai săi, cărora le crescuseră mustățile și începuseră să umble după vânat. Își plimbau cozile prin stufiguri de-ai fi zis că toată pădurea e a lor, iar atunci când nu găseau de mâncare prin apropiere, se încumetau s-o ia razna spre satul vecin, numai cu nădejdea să dea peste vreun coteț de păsări.

Într-o noapte cu lună plină, cei doi pui de vulpe se jucau pe iarbă, fugărindu-se printre copaci. Își făceau vânt cu cozile dându-se de-a berbeleaca și săreau peste șanțuri, mulțumiți că se ospătaseră bine în seara aceea. Moș Vulpoi, părintele lor, adusese o găină de la mari depărtări, și-o înfulecaseră împreună lingându-se pe mustăți și făcând să li se zburlească blănille roșcate de plăcere.

Acum, când toate dormeau în jur, ei nu-și mai găseau astâmpăr tăvălindu-se pe iarbă sărind în două picioare.

Deodată, cel mai sprinten dintre puii de vulpe îi spuse celuilalt:

— Ascultă, frate, tu auzi ceva?

— Parcă aud un lătrat de câine și îmi miroase a om care s-apropie.

— Să mergem de grabă să-i dăm de veste părintelui nostru că ne paște primejdia.

Și cât ai clipi din ochi, o zbughiră spre vizuină.

Moș Vulpoi dormea dus, căci era tare obosit de alergătură. Străbătuse cale lungă în ziua aceea, umblând după vânat și-acum zăcea trântit pe-o coastă, mustăcind prin somn. Mi se pare că tocmai visa că jumulește o rață

pripășită prin marginea crângului.

— Tată, scoală că s-apropie primejdia! strigară într-un glas puii de vulpe.

— Ce? Care primejdie? Întrebă moș Vulpoi simțind că-l furnică spaima pe sub blană. Poate c-ați visat urât, neghiobilor!

— Nu, tată; am auzit lătrat de câine și-am simțit miros de om la oarecare depărtare. Hai să ieșim afară și s-ascultăm împreună. Cred c-ai să ne dai dreptate.

Așa și făcură. În clipa când ajunseră pe măgura din preajma vizuinii, lătratul de câine se auzi și mai deslușit. Vreascurile trosneau sub picioarele oamenilor care cunoșteau pesemne cărările pădurii, căci se bănuia cum înaintează cu pas hotărât, grăbindu-se pe urma câinelui.

— Să știți că nu-i a bună, zise moș Vulpoi nemulțumit peste măsură că fusese tulburat din somn tocmai atunci când se odihnea mai bine. Voi rămâneți aci în vizuină și să nu vă clintiți din adâncul ei. Ca să-i înșel pe vânători., eu am s-o iau razna prin pădure, înadins ca să mă vadă. Dacă voi avea norocul să nu m-atingă gloanțele lor, mă voi reîntoarce cam aproape de ziuă. Dacă nu, să știți că mi-au făcut de petrecanie.

Acestea zicând, își luă coada stufoasă la spinare și se năpusti în goană. Nu făcuse nicio sută de pași când vânătorii, din pricină că era lumină ca ziua, îl văzură strecurându-se-n fugă prin hățișuri. Întinseră puștile să-l ia la ochi, în timp ce câinele îi gonea pe urme, lătrând furios. Dar moș Vulpoi, șiret nevoie mare, făcu o săritură sprintenă și gloanțele se înfipseră în trunchiul unui mesteacăn.

Scăpase de astă dată. Dar primejdia îl pândea încă de aproape. Alerga cât îl țineau puterile, cu câinele după dânsul. Îi sticleau ochii-n cap de frică și își făcea fel de fel

de planuri în ce chip să scape mai repede de urmăritori.

Gonind fără întrerupere, se pomeni la marginea iazului.

— Iată, aici mi s-a înfundat, își zise moș Vulpoi oprindu-se un răstimp în mijlocul stuhului.

Avea de gând s-o ia înapoi, să se strecoare ca fulgerul pe sub ochii vânătorilor și să se îndrepte spre cealaltă margine a pădurii, unde i-ar fi fost mai lesne s-o ia la sănătoasa. Dar cum să scape de blestematul de câine? Îl simțea din ce în ce mai aproape și-i auzea lătrăturile furioase.

Văzând că nu e chip s-o ia înapoi, se avântă în apele iazului. Noroc că-i era coada groasă și-l ținea deasupra, altfel s-ar fi înecat. Bătea unda fără preget cu labele dinainte și sforăia pe nări de parcă ar fi fost gata să-și dea duhul.

Luptând din toate puterile, ajunse cam la mijlocul iazului. Aci, își aduse aminte că-și lăsase puii pradă întâmplării în fundul vizuinii, și începu să-l mustre cugetul că nu era un părinte cu dragoste față de ai săi atunci când fugea ca să scape fără să țină seamă de primejdia ce-i

amenința pe ceilalți.

Ce să facă? Blana i se îngreua din ce în ce și câinele, care se oprise un răstimp în marginea iazului, acum sărise în apă și gonea spre dânsul de parcă n-ar fi vrut să-l scape din ghiare în ruptul capului.

Atunci, porni vârtos înainte.

— Fie ce-o fi! își zise moș Vulpoi. Mai bine înecat în fundul iazului decât sfâșiat de câine.

Și își târî coada pe deasupra apelor, luptând voinicește s-ajungă la celălalt mal. Dar ce să vezi? Iazul se scurgea pe sub roata morii, alunecând pe scoc și clocotind într-o bulboană care apoi își revărsa apele în albia unui râu.

Bietul moș Vulpoi, târât la vale ca o coadă de mătură, se pomeni aruncat pe sub roți și îmbrâncit tocmai pe mal, dincolo de moară. Zăpăcit și suflând din greu, din pricină că înghițise o mulțime de apă, rămase încremenit un răstimp, dar, la gândul că s-ar fi putut întâmpla să-l urmărească și aici dulăul, o luă la fugă peste câmp și nu se opri decât în marginea crângului.

Să se înece moș Vulpoi? Să cadă prins în ghiarele câinelui? Să-i ciuruiască alicele blana? Dar cum s-ar fi putut una ca asta? Tocmai începuse să se crape de ziuă când își luă inima în dinți și porni sprinten spre casă. Își găsi puii vârați în fundul vizuinii, îngrijorați și chinuiți de așteptare.

Moș Vulpoi le povesti toată întâmplarea, lăudându-se cât fusese de isteț și de șiret, apoi se culcă cu botul pe labe și adormi.

GAIȚA

La început, când a făcut Dumnezeu viețuitoarele pământului, după truda zilnică de-o săptămână întreagă, băgă de seamă c-ar mai fi rămas unele lucruri neîmplinite așa cum îi era dorința, și-atunci chibzui îndelung în ce chip să le dea tuturor a înfățișarea cea mai potrivită care să le bucure și să fie spre folosința fiecăreia.

Fiarele pădurii porniseră în goană după vânat. Lupii și mistreții se și luaseră-n colți alergând după căprioare. Păsările ciripeau rotindu-se în văzduhuri și-n iarbă nu-și mai găseau astâmpăr găzele de tot felul.

Dumnezeu vopsise penele zburătoarelor în toate colorile. Într-o oală mai rămăsese vopsea roșie cam de-un deget și Atotputernicul, ca să dea pildă că nimic nu trebuie să se risipească, socoti că n-ar fi fost rău să mai tragă o pată roșie sub gușa botgrosului și câteva pete mai mici în fulgii sticletelui pe care îl înveșmântase în tot felul de colori, deoarece venise cel din urmă la împărțirea darurilor.

Nevăzându-i prin apropiere nici pe sticlete, nici pe botgros, se gândi să trimită pe cineva să-i caute. Îi fu mai la îndemână gaița, care pe-atunci n-avea încă nume, din pricină că Dumnezeu se supăraseră pe dânsa văzând-o prea zburdalnică și slobodă la gură.

Aceasta, bucuroasă că putea să slujească vrerile Domnului, își luă vânt în zbor și se pierdu deasupra pădurilor. Străbătu văzduhul cu tragere de inimă, dar după câtăva vreme începu să se oprească din loc în loc, ici ca să dea cu ciocul în găoacea unui cărăbuș, dincolo ca să vadă ce fac albinele zumzăind printre flori.

— Nu mai aveți astâmpăr, surioarelor! strigă sărind

din creangă-n creangă gureşa zburătoare. A voastră e lumea cu toate darurile lăsate de Dumnezeu. Şi, slavă numelui său, n-aveţi de ce vă plânge, căci rod a sădit din belşug. Dar ce tot faceţi acolo rătăcind printre flori?

— Strângem miere, răspunse regina albinelor, să umplem fagurii pân-a nu se întomna, ca s-avem ce mânca la iarnă.

— Iacă, pierdere de vreme, ţipă gaiţa întorcându-le spatele. Eu nu mai strâng miere-n faguri şi tot n-am să mor de foame la iarnă.

Se duse mai departe şi dădu peste un muşuroi de furnici. Alergau toate, care mai de care mai sprintenă şi mai harnică, unele strângând seminţe, altele grăunţe; câteva, mai în putere, se străduiau s-aducă la gura muşuroiului un cărăbuş mort, căci e ştiut că furnicile se prăpădesc după cărăbuşii pe care îi înţepă cu acul când îi văd căzuţi din copac şi-i omoară ca să-i mănânce.

— Nu mai sfârşiţi odată cu treburile, furnicilor? întrebă gaiţa care abia de-acum înainte avea chef de vorbă şi băga de seamă că toată lumea se străduieşte să-şi agonisească hrana zilnică.

— N-avem cum sfârşi, răspunse cea mai bătrână dintre furnici, căci nici foamea nu ne dă pace, cât e ziulica de mare. Şi-acum, cât e vreme bună, găsim totul la îndemână, lăudat fie Cel de Sus, dar ce ne facem la iarnă când om sta pitite-n muşuroi şi nu vom mai găsi nimic de mâncare pe câmp?

Nemuţumită că nici de astă dată nu-şi găsea tovarăşi de vorbă, gaiţa îşi luă zborul mai departe şi se îndreptă spre mijlocul pădurii unde ştia că s-adună mai toate zburătoarele, nădăjduind să dea peste botgros şi sticlete.

Când ajunse în umbra deasă a codrului, auzi larmă de glasuri de parcă n-ar fi fost creangă pe care să nu se

adăpostească un suflet de pasăre. Privighetorile cântau mai în desiş, cucii poposeau o clipă pe un vârf de mestecăn strigându-şi numele, apoi o luau razna spre marginea făgetului. În trunchiurile găunoase băteau cuie ciocănitoarele, iar turturelele săgetau luminişurile căutându-şi tovarăşii.

— Bine vă mai petreceţi vremea, le spuse gaiţa căţărându-se pe o creangă de alun. Parc-ar fi dat norocul peste voi, nu altceva. Eu însă, drept să vă spun, nu mă simt deloc mulţumită.

— Dar pentru ce, surioară? o întrebară celelalte păsări făcând roată în juru-i ca c-o asculte, ştiind-o bună de gură şi mare meşteră în ale povestitului.

— Prea multe vieţuitoare a făcut Dumnezeu, reluă gaiţa scuturând din cioc. Unde îţi întorci privirea, numai făpturi de-ale lui. Parcă ce nevoie era la urma urmei de uliu, care ne pândeşte din slava cerului ca să ne prindă-n ghiare? Dacă bunul Dumnezeu m-ar fi-ntrebat pe mine ce fel de rânduială să statornicească în lume, eu l-aş fi povăţuit să lase pădurile slobode numai pentru zburătoarele nevinovate, care nu fac nimănui rău. Pe câtă vreme aşa cum trăim noi, totdeauna cu frica-n sân, nu e nicio scofală. Tocmai de aceea mă miră că vouă vă mai arde de cântec.

— Doar pentru asta am fost aduse pe lume, surioară, ciripiră de pe înălţimi câteva păsări mai gureşe. Ce alt rost avem noi decât să înveselim crângul şi să dăm viaţă singurătăţilor?

— Hei, nu e de ajuns atât, reluă cumătră mutându-se pe altă creangă. Parcă şi pădurea n-ajunge să se plictisească odată de-atâta voioşie? Eu nu înţeleg însă cum de vă mai vine să ciripiţi cât e ziua de lungă, când ştiţi că ne trecem atât de grabnic, când din toate darurile lui

Dumnezeu ne alegem cu atât de puțin. Mai bine ați fi îndurerate ca mine și v-ați gândi la soarta voastră, fără să faceți atâta larmă. N-ați băgat de seamă că rareori mi se smulge cuvântul din cioc? Eu tac ca peștele în apă și nu mă tânguiesc decât atunci când îmi aduc aminte de nedreptățile pe care le avem de suferit. Dar ce să mai lungim vorba? Mă duc pe-aci-ncolo, fiindcă mai am și alte treburi de făcut.

Gaița își uitase de porunca dumnezeiască și cu toate că sticlele și botgrosul îi stătuseră în preajmă atâta vreme, nici nu se uitase la ei cel puțin. Ajunse pe alte meleaguri și intră în vorbă cu alte viețuitoare. Pe toate le mustra că se trudesesc peste puterile lor și că fac prea multă larmă, atunci când ea, biata, de-abia dacă scotea sunet pe cioc.

Așa își pierdu vremea ziua întreagă și-o ajunse noaptea la o margine de crâng. Se cuibări de cu seară pe-o ramură de anin și după ce-și mai ciuguli penele neavând ce face, adormi. A doua zi, în revărsatul zorilor, deschise ochii în lumină și gândul că nu-i dusesese în ajun răspunsul dorit

Ziditorului lumii, o făcu să se înspăimânte.

Își luă inima-n dinți și, bățând pripit din aripi, porni spre grădinile raiului unde bunul Dumnezeu se sfătuia cu Sfântul Petre. Când o văzu pe gaiță săltând în zbor peste întinderi, îi făcu semn să se apropie și o întreabă fără asprime:

— Unde mi-ai fost pân-acum, neastâmpărato?

— Am fost să-i caut pe sticlete și pe botgros, Doamne, minți cumătră, dar n-am dat nicăieri peste dâșii.

— Poate că nici nu i-ai mai fi cunoscut dacă i-ai fi întâlnit, răspunse bunul Dumnezeu, căci de ieri de la amiază s-au mai schimbat oarecum la înfățișare. Am trimis pe altcineva să mi-i aducă, știind că tu n-ai vreme decât să cânți din drâmbă de la cuib la cuib. Pentru asta, te pedepsesc să nu-ți mai tacă gura și toți urmașii tăi să fie flecari, iar cei ce vor avea de spus mai multe decât trebuie, să se numească tot gaițe ca tine.

Din ziua aceea, gaița e o pasăre nesuferită pentru multă lume, cu toate că se deprinde lesne să rostească cuvintele pe care le-aude din gura omului.

BOIER SÂLCÂM

Au fost odată trei frați care își puseră în gând să împartă moștenirea părintească și să se așeze fiecare la casa lui. Împărțiră lucrurile mai de preț găsite prin odăi, iar când ajunseră la petecul de moșie ce trebuia și el împărțit în trei părți deopotrivă de mari, fratele cel mai în vârstă zise:

— La moartea părintelui nostru mie mi s-a lăsat pe seamă îngrijirea voastră, scumpii mei frați. M-am purtat destul de bine și cred că n-ați avut niciodată pricină să vă plângeți de ceva. Așa că moșia mie mi se cuvine. Dar, ca să nu credeți că sunt rău la suflet, vă las și vouă, să vă împărțiți așa cum veți crede cu cale, partea dinspre gârlă.

— Dar ce să facem cu ea? întrebă cel mai mic dintre frați. Pământul e numai nisip. Nicio buruiănă nu prinde rădăcină într-însul și noi, care suntem plugari, avem nevoie de pământul cel bun, pe care să-l putem munci.

— Eu n-am de dat altceva, răspunse fratele cel mare. Dacă vreți să-l împărțiți între voi, bine; dacă nu, duceți-vă cu Dumnezeu și vă căutați alte rosturi prin lume. Mai sunt oameni care n-au moștenit nimic și, oricât de greu, tot ajung să-și câștige o bucată de pâine. Așa să faceți și voi.

Frații își plecară frunțile și se retraseră cu inimile pline de amărăciune. Își luă fiecare dăsa pe umăr și, după ce se îmbrățișară, porniră unul spre apus iar celălalt spre răsărit ca să-și încerce norocul în lume.

Mijlociul intră slugă la un neguțător și, după nu știu câtă vreme, văzându-l că e cinstit și cu tragere de inimă, acesta îl făcu tovarăș la câștig. Locuiau în aceeași casă și negoțul mergea de minune. Acum, nu l-ai mai fi recunoscut pe bietul băiat care cu zece ani în urmă bătuse în ușa

prăvăliei cerând să fie primit ca slugă. Prin muncă și cinste, ajunsese stăpân și bogat.

Cel mai mic, după ce colindă lumea în lung și-n laț, ajunsese într-o bună zi, cam în scăpătatul soarelui, la o moară. Ceru să fie găzduit peste noapte și morarul îl primi cu bunătate, dar îi spuse că moara nu mai macină de îndelungă vreme din pricină c-a pus stăpânire pe ea necuratul și pietrele nu vor să se urnească din loc, oricât ar fi fost de iute șuvoiul ce venea pe scoc.

— Lasă-mă pe mine să dorm la noapte în moară, zise mezinul, și dac-o fi să dau de coada necuratului, pun jurământ să i-o smulg din rădăcină.

Morarul n-avea de ce să se împotrivească, dar se temea ca nu cumva să i se întâmple vreun rău flăcăului. Îl povățui să se ascundă după ușă și s-o ia la fugă de îndată ce i s-ar fi părut că-l amenință primejdia.

— N-avea nicio grijă, moșule, îi spuse băiatul. De mi-o fi-n puțință să fac să umble moara din nou, poate că mă iei slugă cu simbrie și atunci ai să vezi cât sunt de harnic și de priceput.

Făcu așa precum făgăduise. Dar în loc să se culce după ușă cum îl povățuise morarul, se trânti pe piatra de deasupra și punându-și dăsa sub cap, adormi.

Cam pe la miezul nopții auzi un vuiet în pod și se trezi numaidecât. Ascultă cu luare aminte și i se păru c-ar pogorî cineva pe scară. N-avea nimic la îndemână ca să se apere. Pipăind încoace și-n colo, dădu peste o lopată cu coada lungă, de care se sluzea morarul să arunce grăunțele în obroc. O apucă vârtos de coadă și ridicându-se în capul oaselor, se așeză la pândă.

Cu toate că era întunerec să-ți dai cu degetele în ochi, îl zări la început pe tartorul dracilor coborând cu furca în mână pe scară. Alți draci mai mărunți veneau după dânsul,

toți având cornițe. Le sticleau ochii ca niște cărbuni aprinși de ai fi zis c-a luat moara foc.

Se strânseseră în jurul tartorului și acesta, după ce lovi de trei ori cu furca în piatra morii, se pregătea să rostească un cuvânt prin care să întărească jurământul făcut mai înainte, când dădu cu ochii de flăcăul nostru.

— Ce cauți aici? Întrebă el cu asprime.

— Ce caut? răspunse tânărul sărind drept în picioare. Eu caut ce caut, dar tu ce cauți, drace?

— Moara e a mea, zise tartorul. O am în stăpânire din ceasul când fratele cel mic al morarului mi-a vândut sufletul ca că-l ajut să rămână singur stăpân pe moștenirea părintească. Hotărât în planurile lui, l-a urmărit zi și noapte pe fratele său, cu gând să-l arunce în scoc și să-l înece. Dar nu și-a putut ajunge ținta, nesocotitul! Într-o noapte, după ce dăduse drumul șuvoaielor și-l aștepta pe fratele său să se reîntoarcă nu știu de unde, s-a urcat pe scândură și, lunecând, a căzut el în bulboană și s-a înecat.

— Atunci, zise flăcăul, și-a primit răsplata cuvenită. I-ai luat sufletul, ce mai vrei cu moara?

— Stăpânesc jumătate dintr-ânsa, deoarece frații erau tovarăși pe moștenire și nu dezleg pietrele să umble decât atunci când și fratele care trăiește îmi va vinde mie sufletul său ca să i-l iau după ce va muri.

— Piei drace! strigă atunci flăcăul închinându-se. Piei satană blestemată, și neam de neamul tău să nu mai calce cu piciorul pe locurile acestea!

Zicând, apucase lopata de coadă și se pregătea să lovească, dar în aceeași clipă moara se umplu de fum și-un miros de pucioasă se răspândi pretutindeni. Țipând ca din gură de șarpe, dracii se rostogoliră pe gura pivniței, astfel că nu mai rămase nici urmă dintr-înșii.

Atunci, ca prin farmec, moara începu să umble.

Huruiau pietrele ca în zi de târg, când se strâng carele în poartă, așteptând să le vie rândul la măcinat.

Morarul, trezindu-se din somn speriat, veni să vadă ce se petrecea oare în casa pe care-o știa pustie și în cuprinsul căreia nu se mai auzise scrâșnet de pietre de cine știe când. Aprinse un capăt de lumânare și intrând pe ușă, îl zări pe flăcăul nostru potrivind învârtirea pietrelor și umblând de colo până colo ca omul care nu-și mai vede capul de-atâtea treburi.

— Merge moara, nepoate? întrebă cu neîncredere morarul.

— Merge, cum bine vezi, și-așa va merge pururi de-aci înainte, fiindcă nici dracii n-au să mai vie să ne supere.

— Ai dat cumva ochi cu dânșii?

— Ba era cât pe-aci să-i strivesc cu lopata, dar au luat-o la fugă mai din vreme.

— Binecuvântat fie numele Domnului! strigă cu inima plină de bucurie morarul. Acum îmi dau seama că norocul mi te-a adus în casă. Dacă n-ai fi fost tu, ce s-ar fi ales de mine? Uite, drept răsplată că mi-ai scos moara din ghiarele necuratului, te fac tovarăș de azi înainte și câștigul îl vom

împărți totdeauna pe din două.

Flăcăul atât aștepta. A doua zi, se trezi în revărsatul zorilor și după ce puse totul în rânduială, trimise după oamenii din împrejurimi care voiau să macine și în scurtă vreme, ograda se umplu de larmă și de belșug ca și altă dată.

Dar ce făcea în acest timp fratele său mai mare, care stăpânea singur averea părintească și își alungase frații ca un nelegiuit? Trăind mereu singur și nelegând prietenie cu nimeni, n-avea alt gând decât să facă să-i sporească averea, purtându-se cu asprime și făcându-se vinovat de necinste și rea voință.

Pe locul din marginea gârlei, unde nicio buruiană nu prindea rădăcină, cu chiu cu vai sădise un salcâm, fiindcă așa auzise el din gura bătrânilor, că salcâmului îi priește la nisip. Lumea, care nu-l putea suferi, îi spuse de-aci înainte boier Salcâm, poreclă pe care o păstră până la moarte.

După nu știu câtă vreme, întâmplarea făcu să se întâlnească la un târg câteșitrei frații. Cei doi mai mici se îmbrățișară cu mare dragoste când se văzură, dar nu vrură să-l bage în seamă pe cel mare, ocolindu-l. Acesta, care aflase pesemne că izbutiseră prin muncă să strângă avere și se bucurau de bunăvoința și încrederea aproapelui, se grăbi să-i întâmpine și le spuse:

— Rău am păcătuit față de voi, bunii mei frați. În orbirea mea, v-am alungat din vatra părintească, socotind că voi fi mulțumit dacă voi păstra totul numai pentru mine. Dar m-am înșelat ca un neghiob ce sunt și-am ajuns la încredințarea că omul nu se cuvine să trăiască numai pentru sine, ci e dator să-și ajute frații și pe aproapele său împărțind cu ei bucuria și necazul. Iertați-mă, fraților, și căutați să uitați amărăciunea ce v-am pricinuit. Făgăduiesc ca de-aci înainte să v-ascult povața și aș dori să locuim

împreună, ca frați buni ce suntem.

Mijlociul și mezinul rămaseră pe gânduri un răstimp, întrebându-se dacă nu cumva fratele lor mai mare avea vreun gând ascuns chemându-i să viețuiască laolaltă, după ce mai întâi îi alungase fără milă.

— Am auzit, îi spuse mijlociul, că nici față de oamenii din sat nu te-ai purtat cum se cuvine. Toată lumea te urăște și nimeni nu-ți calcă pragul. Dacă vrei să trăim împreună, casa și pământul să fie ale mele și ale fratelui meu mai mic, iar tu să asculți numai de îndemnurile noastre, fiindcă numai astfel vom putea șterge pata care apasă asupra numelui tău.

Omul n-avu încotro și trebui să primească. Acum, ceilalți doi frați își luară pe seamă îngrijirea pământului și în scurtă vreme ajunseră să se bucure de încrederea sătenilor, ca pretutindeni pe unde îi purtase norocul. Boier Salcâm muri după vreo câțiva ani și toți care îl cunoscuseră, trecând pe lângă groapa lui, spuneau:

— Uite, aci se odihnește unul care și-a alungat frații și care-a trăit de prisos pe lumea aceasta.

INIMĂ DE PIATRĂ

Odată, Grigoriță se plimba împreună cu părinții săi printr-o livadă, la poale de munte. Era către sfârșitul verii și frunzele începuseră să îngălbenească. Albia secată a unui râu ducea pe-o margine de povârniș unde se zărea o stâncă înaltă în mijlocul altora mai mici, împrăștiate până la mari depărtări.

— Ia privește, tăicuțule, zise Grigoriță, cum seamănă stânca aceea cu un cioban care și-ar duce turma la pășune.

— Într-adevăr, răspunse tatăl său, seamănă foarte mult. Asta îmi amintește de o poveste pe care am auzit-o în copilăria mea. Era vorba tot de o stâncă înaltă ce părea să aibă înfățișarea unui cioban ce-și mâna oile la pășune.

— Și-o mai știi povestea aceea?

— O știu, cum de nu. Iată cum s-au petrecut lucrurile.

Se zice c-a fost un cioban care avea o turmă numeroasă. Avea și bani, avea și pământ, iar casa în care locuia la poalele muntelui era cea mai frumoasă din sat. El, însă, din pricină că era tare zgârcit, trăia singur și nu lega prietenie cu nimeni. Dacă venea cineva să-i ceară ajutor, începea să-l ocărăască și-l da afară pe poartă. Nici câinii nu puteau sta în ograda lui, fiindcă nu le da de mâncare. Răbdau ce răbdau și în cele din urmă săreau peste uluci și își căutau adăpost pe la alte case.

Într-o zi, cam aproape de sărbătorile Crăciunului, iată că intră pe poartă un moșneag cu barba albă ca zăpada, răzimându-se în toiag. Nevăzând pe nimeni în curte, urcă scara ce ducea în tindă și bătu de câteva ori în ușă.

Zgârcitul, care sta învelit în suman și tremura de frig lângă fereastră, din pricină că nu făcuse foc în cămin ca să se încălzească, zicându-și că asta l-ar fi costat prea mult,

se ivi numaidecât în prag și întrebă cu asprime:

— Ce vrei?

— Vreau să-mi dai o mână de ajutor, cumetre păstor, îngână cu sfială moșneagul. M-a prins iarna fără un ban în pungă și n-am de nici unele.

Zgârcitul se încruntă și fără să mai aștepte alte deslușiri:

— Uite poarta, zise el. Pleacă pe unde-ai venit. N-am bani pentru leneși și cerșetori. Du-te și muncește, fiindcă numai prin sudoarea frunții se capătă bucata de pâine.

— Am muncit și muncesc încă, reluă cu inima plină de amărăciune moșneagul. Dar am zăcut în pat două luni încheiate și în acest timp n-am putut să câștig un singur gologan. Asta mă face să bat la ușa dumitale și să-ți cer sprijinul. Ajută-mă, căci îmi mor copiii de foame.

— Pleacă odată, strigă cu mânie zgârcitul, altfel mă duc și iau bățul de după ușă și-ți croiesc câteva pe spinare.

Moșneagul, văzând că nu e chip să înmoaie inima de piatră a zgârcitului, se îndreptă binișor spre poartă și când fu aproape să iasă în uliță, întoarse capul. Îl văzu pe îndărătnic tot acolo-n tindă. Și-atunci îi spuse:

— Dumnezeu i-a poruncit omului să-și ajute aproapele căzut în nevoie și să-și împartă cu dânsul bucata de pâine. Tu, care ai strâns avere și n-ai dat niciodată pildă de milostivire față de cineva, ce-ai să faci cu strânsura după moarte, când niciun ochi nu va lăcrăma și nimeni nu-ți va pomeni numele cu părere de rău? Află însă că ne vom mai întâlni.

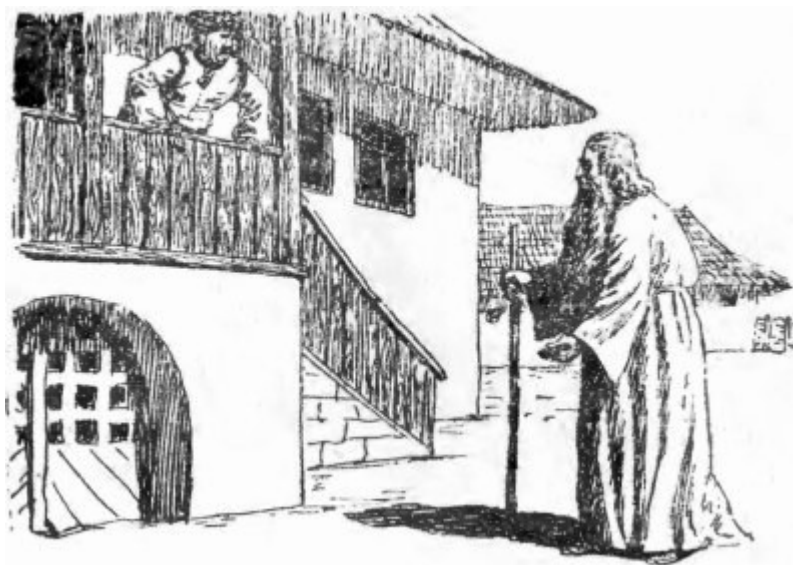
Acestea zicând, porni mai departe pe ulița satului.

Iarna trecu și veni primăvara. Ciobanul își adună turma și se pregătea să pornească spre munte. Într-o zi, unei vecine văduve îi muri copilul de pojar. N-avea nici bani pentru înmormântare. Ce să facă? Alergă și bătu la

ușa zgârcitului, cu toate că știa mai dinainte că n-are să se milostivească de dânsa. Îi ceru s-o împrumute cu câțiva bani, pe care avea să-i dea înapoi după ce va fi vândut un petec de loc pe care îl avea în marginea satului. Dar zgârcitul, care avea chimirul doldora de bani, nu vru să dea nimic.

Biata femeie plecă plângând să bată la altă ușă, cu nădejdea că va găsi poate o inimă care să se plece la rugămintea și lacrimile ei.

În această vreme, zgârcitul porni să urce povârnișul. Turma lui numeroasă ajunsese dincolo de creastă, când el de-abia se afla în vale. Merse ce merse și făcându-și în minte fel de fel de socoteli în ce chip să mai strângă avere, se pomeni aproape de albia unui râu de-a lungul căreia susurau apele umflate de puhoaietele primăverii. Aci, proptindu-se-n cârjă, îi ieși înaintea moșneagul cu barba albă care-i ceruse să-l ajute în preajma sărbătorilor Crăciunului.

— Ți-am spus că ne vom mai întâlni, zise el. Iată, ți-a sosit ceasul în care va trebui să dai seamă de purtările tale

nesocotite. Cui vor rămâne averile pe care le-ai strâns? Nu te-ai milostivit de bătrânețele mele și m-ai alungat pe drumuri ca un om cu inima de piatră. Dar n-ai vrut să-ascuți nici ruga bieteii văduve care n-avea cu ce să-și înmormânteze copilul. Ai rămas cu inima tare, ca de piatră, îndărătnic și nesimțitor. Află însă că mie toate îmi stau în puțință. De-acum înainte te voi prefăce în stâncă împreună cu turma ta și vei încremeni pe aceste coclauri ca să te bată ploaia și vântul până la sfârșitul lumii.

— Doamne, îndură-te de mine! strigă ciobanul căzând în genunchi, căci în moșneagul ce-i sta înaintea îl recunoscuse pe bunul Dumnezeu.

Dar ziditorul cerului și al pământului făcu un semn și zgârcitul încremeni pentru totdeauna în mijlocul turmei, așa cum se mai vede și astăzi.

Așa sunt pedepsite îndărătnicia și răutatea sufletească a unor oameni ce vor să trăiască numai pentru dânsii.